

เป้าหมายการเงินส่วนบุคคล

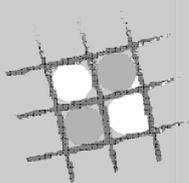
งบประมาณการเงินส่วนบุคคล

มูลค่าเงินตามเวลา

หลักสูตรวางแผนการเงิน

ชุดวิชาที่ 1

พื้นฐาน การวางแผนการเงิน

หลักสูตรวางแผนการเงิน :

ชุดวิชาที่ 1 พื้นฐานการวางแผนการเงิน

ผู้เขียน ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน
สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน
ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ออกแบบปก วรวิทย์ ชินเจริญกิจ

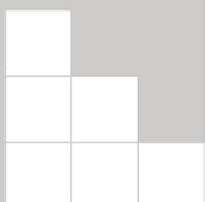
ราคา 350 บาท

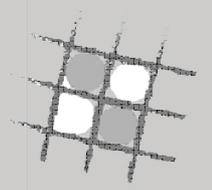
จำนวนหน้า 328 หน้า

จัดจำหน่ายโดย ฝ่ายศูนย์การเรียนรู้
ชั้น 13 อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
62 ถ. รัชดาภิเษก แขวงคลองเตย เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110
โทร 0 2229 2046 โทรสาร 0 2654 5399
www.set.or.th www.tsi-thailand.org www.setfinmart.com

ลิขสิทธิ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ห้ามทำลอกเลียนแบบไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือ นอกจากจะได้รับอนุญาต

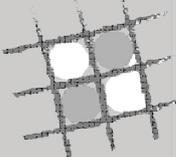
คำนำ

การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการจัดการทางการเงินที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของชีวิต เช่น การมีบ้านเป็นของตนเอง การออมทรัพย์เพื่อการศึกษาของบุตร การวางแผนสำหรับวัยเกษียณ หรือการวางแผนการประกันภัย เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับชีวิตและครอบครัว การวางแผนการเงินช่วยให้ทราบและเข้าใจว่าการตัดสินใจใดๆ ทางการเงินจะส่งผลกระทบต่อทางการเงินในด้านอื่นๆ ด้วย ยกตัวอย่างเช่น การซื้อรถยนต์จะส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินและแผนเพื่อวัยเกษียณในอนาคต ดังนั้นถ้าพิจารณาในภาพรวมของการตัดสินใจทางการเงินใดๆ ในแต่ละกรณีอาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมายที่มีอยู่ในชีวิตทั้งในส่วนของเป้าหมายระยะสั้นและเป้าหมายระยะยาว ซึ่งการวางแผนการเงินช่วยให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเงินในภาพรวมทั้งหมด อันจะนำมาซึ่งแนวโน้มและความเป็นไปได้ ของการบรรลุเป้าหมายทางการเงินตามที่ต้องการ

ในการปฏิบัติกรวางแผนการเงินบางเรื่องอาจมีความสลับซับซ้อนมาก ดังนั้นจึงต้องอาศัยนักวางแผนการเงิน เป็นผู้ทำหน้าที่ทั้งในเรื่องของการให้คำปรึกษาและจัดทำแผนการเงินภายใต้ข้อจำกัดและเงื่อนไขเฉพาะของแต่ละบุคคล เพื่อจะช่วยให้สามารถบรรลุเป้าหมายการเงินตามต้องการ บุคคลที่จะสามารถเป็นนักวางแผนการเงินได้จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับคุณวุฒิ CFP (Certified Financial Planner) ซึ่งเป็นคุณวุฒิจำนวนหนึ่งสำหรับนักวางแผนการเงินที่แสดงถึงการมีความรู้ ความสามารถ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ในการให้คำแนะนำและวางแผนการเงินบุคคลแก่ผู้รับคำปรึกษา เนื่องจาก CFP เป็นคุณวุฒิจำนวนหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลก ปัจจุบันมีนักวางแผนการเงินที่มีคุณวุฒิ CFP จำนวนกว่าหนึ่งแสนคน

หนังสือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวางแผนการเงิน (Foundation in Financial Planning) เล่มนี้ เป็นองค์ความรู้เบื้องต้นสำหรับผู้ที่จะก้าวขึ้นมาประกอบอาชีพนักวางแผนการเงิน ซึ่งอธิบายถึงความหมายและความสำคัญของการวางแผนการเงิน กระบวนการในการวางแผนการเงิน เครื่องมือที่ใช้ในการวางแผนการเงิน ได้แก่ เรื่องของมูลค่าเงินตามเวลา การบริหารเงินสด การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้รับคำปรึกษา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ซึ่งเป็นองค์ความรู้พื้นฐานก่อนการเรียนใน Module ต่อไป

คณะผู้จัดทำ (ฝ่ายพัฒนาความรู้ผู้ประกอบการวิชาชีพหลักทรัพย์ ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน (TSI) สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย) ขอขอบพระคุณ **คุณพันธ์ศักดิ์ เวชอนุรักษ์** รองกรรมการผู้อำนวยการ **คุณจิราพร คุสุวรรณ** ที่ปรึกษาศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน สถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาริเริ่มโครงการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบวิชาชีพในธุรกิจหลักทรัพย์ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานทัดเทียมกับสากล รวมทั้งได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้การพัฒนาหลักสูตรและการจัดทำหนังสือเล่มนี้ ได้ดำเนินไปจนประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ คณะผู้จัดทำ

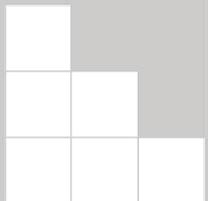
ขอขอบพระคุณ สมาคมนักวางแผนการเงินไทย (Thai Financial Planner) ซึ่งได้กรุณาทำหน้าที่พิจารณา กำหนดมาตรฐานหลักสูตร โครงสร้างและเนื้อหาหลักสูตร รายละเอียดวิชา และตำราประกอบการเรียน การสอน

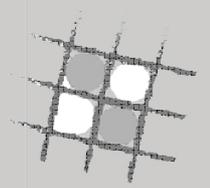
โดยในโอกาสเดียวกันนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. อัญญา ชันฉวีวิทย์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งได้กรุณาเป็นทั้งที่ปรึกษาหลักสูตร นักวางแผนการเงินให้กับสถาบันฯ และทำหน้าที่เป็นผู้กลั่นกรองเนื้อหา รวมทั้งให้ข้อมูลและคำแนะนำที่เป็น ประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ นอกจากนี้ คณะผู้จัดทำขอขอบพระคุณ **คุณกิตติพงษ์ อรุณพัฒน์พงศ์** ประธานกรรมการ บริษัท เบเคอร์ แอนด์ แม็คเคินซี จำกัด **ผศ.ดร.ธนาวัฒน์ สิริวัฒน์ธนกุล** อาจารย์ประจำภาควิชาการเงิน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ **คุณมนต์ชัย เปี่ยมพงศ์สุข** ผู้จัดการ สมาคมนักวางแผนการเงินไทย **คุณสาธิต บวรสันติสุข** ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ ฝ่ายการตลาด การลงทุน บริษัทหลักทรัพย์ เกียรตินาคิน จำกัด ที่ได้กรุณาพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อตลาดทุนของประเทศไทยต่อไป

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

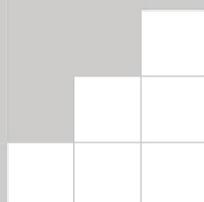
มกราคม 2553

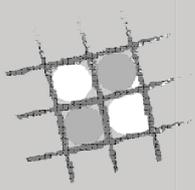

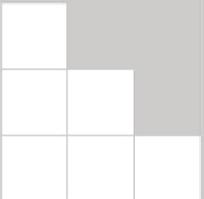
สารบัญสรุป

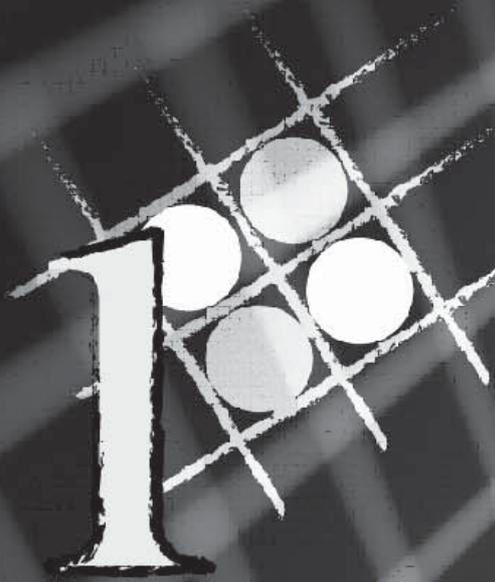
บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวางแผนการเงิน	1
บทที่ 2 เครื่องมือทางการเงินสำหรับการบริหารสภาพคล่องส่วนบุคคล	33
บทที่ 3 มูลค่าเงินตามเวลา	79
บทที่ 4 การรวบรวมข้อมูลทางการเงินส่วนบุคคล	127
บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล	167
บทที่ 6 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	201
บทที่ 7 ข้อมูลพื้นฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	219
บทที่ 8 การคำนวณและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	277

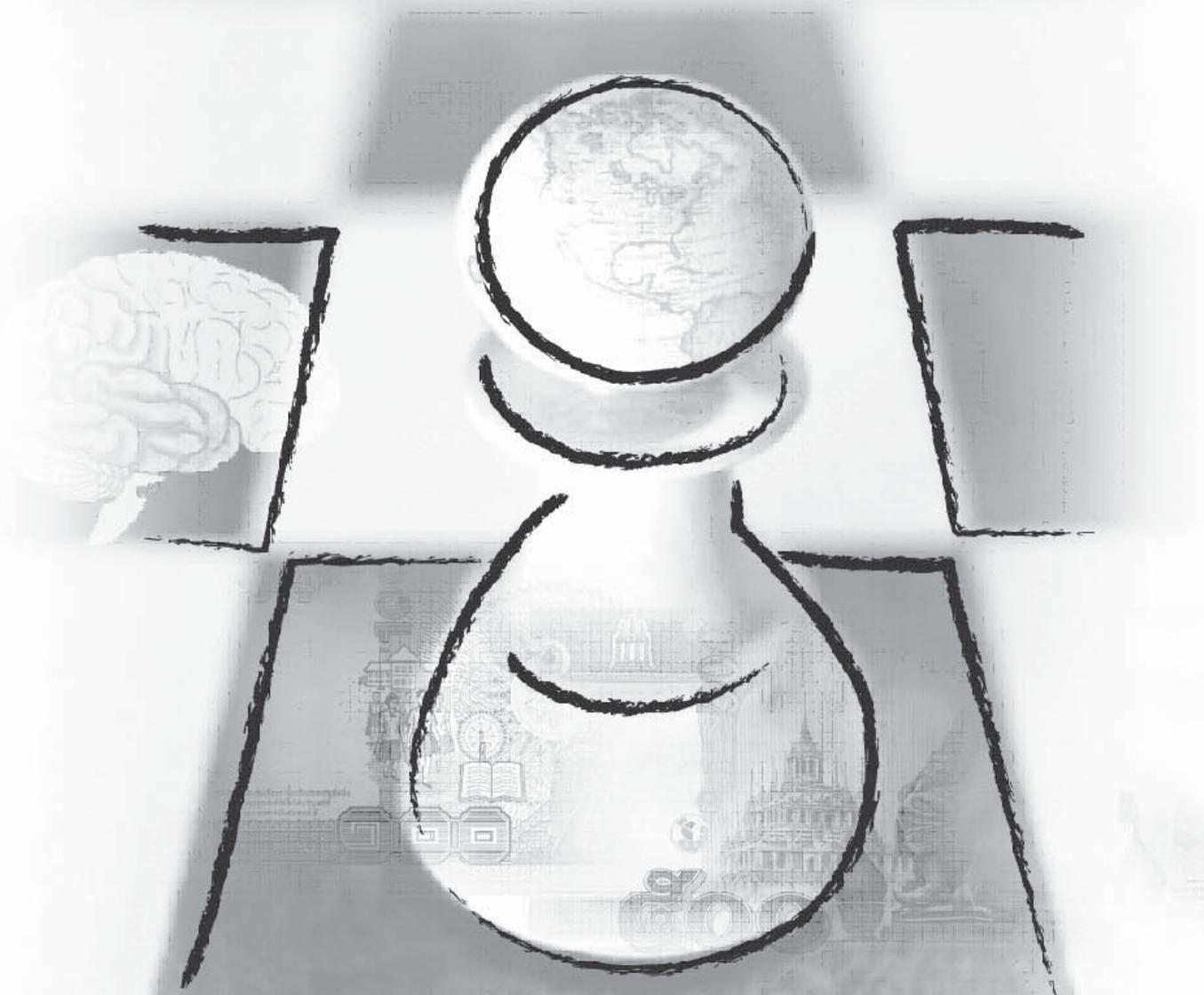
1

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ

การวางแผนทางการเงิน

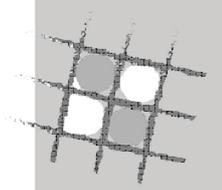

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน

วัตถุประสงค์ของการเรียน

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในภาพรวมของการวางแผนทางการเงินที่ครอบคลุมถึง
 - ความหมายและความสำคัญของการวางแผนทางการเงิน
 - สาเหตุที่บุคคลละเลยเรื่องการวางแผนทางการเงิน
 - ผลกระทบอันเนื่องมาจากการละเลยเรื่องการวางแผนทางการเงิน
 - กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบของแผนทางการเงิน
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการของการวางแผนทางการเงิน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัตถุประสงค์ของการเรียน	2
บทนำ	4
1.1 ความหมายและความสำคัญของการวางแผนทางการเงิน	4
1.1.1 ความหมายของการวางแผนทางการเงิน	4
1.1.2 ความสำคัญของการวางแผนทางการเงิน	6
1.2 สาเหตุที่บุคคลละเลยเรื่องการวางแผนทางการเงิน	9
1.3 ผลกระทบอันเนื่องมาจากการละเลยเรื่องการวางแผนทางการเงิน	11
1.4 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน	12
1.5 แผนทางการเงิน	14
1.6 กระบวนการการวางแผนทางการเงิน	18
1.6.1 การสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับคำปรึกษา	19
1.6.2 การรวบรวมข้อมูล	19
1.6.3 การวิเคราะห์ข้อมูล	24
1.6.4 การจัดทำและนำเสนอแผนทางการเงิน	24
1.6.5 การนำแผนนั้นมาประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ	26
1.6.6 การติดตามและตรวจสอบแผนทางการเงิน	26
สรุปท้ายบท	28
คำถามท้ายบท	29
เฉลยคำถามท้ายบท	30

บทนำ

การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลนั้น เป็นกระบวนการประเมินสถานภาพทางการเงิน ความเป็นอยู่ของบุคคลคนหนึ่ง และทำการพัฒนาปรับปรุงการหารายได้ การใช้จ่าย และการลงทุนให้มีฐานะที่ดีขึ้น ด้วยการเข้าไปศึกษาถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ และกระบวนการในการตัดสินใจทางการเงินของบุคคลคนนั้น ทั้งนี้ การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลนั้นจะเกี่ยวข้องกับเรื่องกิจกรรมทางการเงิน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตคนเราที่จะต้องทำการเรียนรู้วิธีการหาเงินเลี้ยงชีพ และในขณะเดียวกันก็ต้องเรียนรู้ถึงวิธีการออม การใช้จ่าย การลงทุน และการบริหารจัดการให้บรรลุถึงเป้าหมายทางการเงิน และเป้าหมายแห่งชีวิตที่ตนได้กำหนดไว้ และผลลัพธ์ที่ประสงค์คือ การมีชีวิตความเป็นอยู่ และลักษณะการใช้ชีวิตที่ดีขึ้นเป็นลำดับ

ในบทนี้จะอธิบายถึง ความหมายและความสำคัญของการวางแผนทางการเงิน บทบาทและหน้าที่ของนักวางแผนทางการเงิน บุคคลที่เกี่ยวข้อง และ องค์ประกอบของการวางแผนทางการเงิน

1.1 ความหมายและความสำคัญของการวางแผนทางการเงิน

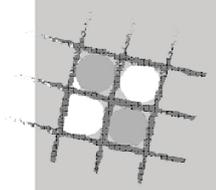
การวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล (personal financial planning) จะครอบคลุมถึงแผนและกระบวนการวางแผนทางการเงินในทุกๆ ด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมทางการเงินของแต่ละบุคคล ได้แก่ การวางแผนเงินออมเพื่อวัยเกษียณ การวางแผนประกันภัย การวางแผนภาษี การวางแผนการลงทุน เป็นต้น ทั้งนี้ การที่บุคคลากร ในธุรกิจการเงินมีความสามารถในการให้บริการการวางแผนทางการเงินที่หลากหลายครอบคลุมทุกด้านต่อผู้รับคำปรึกษาได้นั้น ถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการให้บริการทางการเงินแบบดั้งเดิมที่บุคลากรมุ่งเน้นความชำนาญเฉพาะตัวสินค้า (product focus) มาเป็นมุ่งเน้นตอบสนองความต้องการของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งมีอยู่หลายด้านในคราวเดียว (customer focus) เป็นหลัก ซึ่งการวางแผนทางการเงินมีความหมายและความสำคัญตามที่กล่าวถึงในลำดับต่อไป ดังนี้

1.1.1 ความหมายของการวางแผนทางการเงิน

การวางแผนการเงินส่วนบุคคล เป็นกระบวนการในการประเมินและปรับปรุงเพื่อให้เกิดฐานะการเงินที่มั่นคงของบุคคล ด้วยการศึกษปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องและการตัดสินใจของแต่ละบุคคล การวางแผนทางการเงินจะเกี่ยวข้องกับการจัดหา ใช้จ่ายในทรัพยากร “เงิน” ของบุคคล เช่น การออม การลงทุน ตามเป้าหมายของบุคคล รางวัลของการจัดการทางการเงินที่เหมาะสมก็คือ การยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตที่สูงขึ้นและมีความมั่นคงในชีวิต

Hallman and Rosenbloom (2000)¹ ให้คำนิยามของการวางแผนทางการเงิน เป็นกระบวนการประเมิน สรรค์สร้าง และนำแผนทางการเงินของแต่ละบุคคลไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย

¹ Hallman, Victor G. and Jerry S. Rosenbloom, Personal Finance Planning, 6th ed. 2000, McGraw-Hill

ทางการเงินที่แต่ละบุคคลต้องการให้บรรลุภายใต้เงื่อนไขเฉพาะของแต่ละบุคคล ในสหรัฐอเมริกาเมืองคอร์ที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อดูแลในเรื่องนี้โดยเฉพาะ ชื่อ The Certified Financial Planner Board of Standards (CFP Board)² ได้ให้คำนิยามว่า การวางแผนทางการเงิน เป็นการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินชีวิต (life goals) ของบุคคล โดยผ่านการบริหารและวางแผนทางการเงินซึ่งถูกออกแบบมาของแต่ละบุคคล และเกี่ยวข้อง ตั้งแต่การรวบรวมข้อมูลทางการเงินของบุคคล กำหนดวัตถุประสงค์ ตรวจสอบฐานะการเงินในปัจจุบัน กำหนดกลยุทธ์และแผนทางการเงิน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในอนาคต

กล่าวโดยสรุป การวางแผนทางการเงินเป็นการพยายามเชื่อมช่องว่างทางการเงินระหว่าง “เราอยู่ ณ ที่ใดในปัจจุบัน” กับ “เราต้องการไป ณ ที่ใดในอนาคต” ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดเฉพาะของแต่ละบุคคล การจัดทำแผนให้แต่ละบุคคลไม่ใช่เรื่องง่ายแต่สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ เพราะต้องการกลุ่มความรู้และทักษะพิเศษต่างๆ (a whole set of special skills and technical knowledge) เช่น การลงทุนในหลักทรัพย์ หน่วยลงทุน ประกันชีวิต อสังหาริมทรัพย์ การจัดการมรดก และการวางแผนภาษี เป็นต้น

การวางแผนการเงินส่วนบุคคล (personal finance) มีความสำคัญต่อบุคคลไม่แตกต่างไปจากการวางแผนการเงินของบริษัท (corporate finance) ที่มีความสำคัญต่อบริษัท เพราะจะช่วยให้บุคคลวางแผนการหารายได้ การใช้จ่าย การคุ้มครองชีวิต การออม การลงทุน และการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากเงินออมและเงินลงทุน ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นคงทางการเงินในอนาคต เกิดความมั่นใจในการดำรงชีวิตในต่างประเทศความรู้ที่เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินได้ถูกรวบรวมมาเป็นแขนงวิชาหนึ่ง เรียกว่า การวางแผนทางการเงิน (financial planning) เพื่อใช้เผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปและบุคคลที่สนใจที่จะให้คำแนะนำในเรื่องนี้ต่อผู้รับคำปรึกษาที่ต้องการที่ปรึกษาในลักษณะมืออาชีพ สำหรับประเทศไทย เรื่องการวางแผนการเงินส่วนบุคคลถือเป็นเรื่องใหม่ ยังไม่เคยมีองค์กรใดรวบรวมความรู้ด้านนี้อย่างครอบคลุมครบถ้วนสมบูรณ์แบบ ความรู้ที่ประชาชนมีอยู่ในเรื่องนี้จะเป็บบางๆ เช่น การนำเงินออมไปฝากกับสถาบันการเงินหรือนำไปซื้อหลักทรัพย์ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้เรื่องการวางแผนทางการเงินอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ ยังเป็นค่านิยมอีกด้วยว่าเรื่องการเงินเป็นเรื่องความลับ ไม่ต้องการให้บุคคลอื่นมาทราบหรือให้คำแนะนำ อย่างไรก็ตาม สภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนไปในปัจจุบัน ประชาชนมีระดับความรู้ที่สูงขึ้นและได้เคยเผชิญความยากลำบากทางการเงินร่วมกันจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 เป็นปัจจัยที่สำคัญ ทำให้เห็นความสำคัญของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลมากขึ้น ซึ่งเป็นโอกาสอันดีในการผลักดันให้มีการศึกษา เผยแพร่ความรู้ รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดบุคลากรในวิชาชีพด้านการวางแผนทางการเงินให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยมุ่งหวังว่าความมั่นคงทางการเงินและชีวิตของคุณจะส่งผลดีต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติด้วย

² www.cfp-board.org

1.1.2 ความสำคัญของการวางแผนทางการเงิน

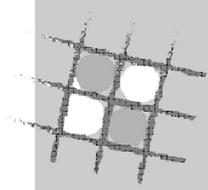
การวางแผนทางการเงินมีความสำคัญต่อคนทุกช่วงอายุ นักศึกษาจบใหม่อายุ 23 ปี จากมหาวิทยาลัย วางแผนการซื้อรถ เก็บออมเพื่อซื้อบ้านหลังแรก การคำนวณค่าใช้จ่ายสำหรับประกันชีวิต คนวัยทำงานอายุ 35 ปี อาจวางแผนการลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่างๆ และคนวัย 50 ปี ก็วางแผนการลงทุนหลังวัยเกษียณเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต เป็นต้น

ดังนั้น จึงเป็นข้อเท็จจริงว่า การวางแผนทางการเงินเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิต (a life-long activity) และจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ทางการเงินที่ตั้งไว้ ไม่จำเป็นต้องคงที่ตลอดเวลา มีการเปลี่ยนแปลงได้ทั้งลักษณะและความสำคัญ เช่น การวางแผนเพื่อวัยเกษียณ ควรถูกพิจารณาตั้งแต่เริ่มต้นเข้ามาทำงานในอาชีพ แต่จะอยู่ในลักษณะการสะสมเงินออมและลงทุนไป จนเมื่อใกล้เกษียณ การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณและการวางแผนมรดก (retirement and estate planning) จะเริ่มมีความสำคัญมากขึ้น การวางแผนสำหรับแต่ละบุคคลก็อาจจะต่างกันไปตามปัจจัยต่างๆ เช่น แผนของคนมีครอบครัวอายุ 30 ปี มีบุตร 2 คน กับแผนของคนอายุ 65 ปี ก็จะแตกต่างกัน เป็นต้น

แผนทางการเงินมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับแต่ละบุคคลเนื่องมาจากเหตุผล ดังต่อไปนี้

- ทำให้เกิดความมั่นคงในชีวิต การวางแผนทางการเงินที่ครอบคลุมกิจกรรมทางการเงินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องของแต่ละบุคคล เรียกว่า Comprehensive Financial Planning ซึ่งประกอบด้วย แผนการลงทุน แผนการประกัน แผนทางภาษี และการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ จะช่วยให้ความมั่นคงทางการเงินและความมั่นคงในชีวิต มีทรัพย์สินเงินทองพอใช้ตามอัตราภาพทางเศรษฐกิจสำหรับแต่ละช่วงวงจรชีวิต ยกตัวอย่างเช่น การวางแผนเพื่อวัยเกษียณที่ดีจะช่วยให้มีชีวิตในบั้นปลายภายหลังจากเกษียณจากการทำงานได้อย่างมีความสุข มีทรัพย์สินเงินทองเพียงพอตามอัตราภาพสำหรับการใช้จ่ายในแต่ละเดือนและสำหรับการดูแลสุขภาพ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการวางแผนการออมและการลงทุนที่ดีมีประสิทธิภาพมีการนำทรัพย์สินเงินทองดังกล่าวไปลงทุนทำให้ทรัพย์สินเงินทองที่มีอยู่งอกเงยมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นมีการเจริญเติบโตเพิ่มสูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของเงินเฟ้อ พร้อมทั้งนี้จะต้องมีการวางแผนทางภาษีที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายทางด้านภาษีและทำให้เงินได้สุทธิเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีการวางแผนการประกันที่ดีเพื่อรองรับกับเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดหวัง เช่น ประสบอุบัติเหตุ ต้องสูญเสียทรัพย์สินเงินทองเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาล หรืออาจเลวร้ายจนถึงขั้นกลายเป็นบุคคลพิการทุพพลภาพไม่สามารถประกอบวิชาชีพเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้เป็นผลให้เกิดการสูญเสียของทรัพย์สินเงินทองที่มีอยู่โดยไม่จำเป็น

- สามารถตอบสนองความต้องการและเป้าหมายเฉพาะของบุคคลได้ เป็นลักษณะของแผนทางการเงินที่ เรียกว่า Special Needs Planning ซึ่งแผนทางการเงินในลักษณะนี้จะช่วยให้บุคคลสามารถบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะที่แต่ละบุคคลต้องการได้ถ้ามีการวางแผนทางการเงินที่ดีและมีการปฏิบัติตามแผนทางการเงินดังกล่าวอย่างเคร่งครัด เช่น การวางแผนเพื่อจัดหาเงินสำหรับการเรียนในมหาวิทยาลัย การออมเพื่อซื้อบ้านหลังแรก หรือซื้อรถ เป็นต้น

ปัจจุบันการวางแผนทางการเงินทวีความสำคัญเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วไปอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

การขยายขอบเขตในการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงิน

เดิมทีนั้นธุรกิจการเงิน ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งประกอบธุรกิจในการรับฝากเงินและปล่อยสินเชื่อเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันจะพบว่าธนาคารพาณิชย์สามารถขยายขอบเขตในการประกอบธุรกิจออกไปในภาคบริการทางการเงินอื่นๆ เช่น ธุรกิจประกันภัยในลักษณะของ Bank Assurance³ ธุรกิจค้าหลักทรัพย์ที่จัดจำหน่ายหน่วยลงทุนและหุ้นกู้ ธุรกิจที่ปรึกษาทางการเงิน ในส่วนงานพาณิชย์ และอื่นๆ อีกมากมาย

ในขณะที่เดียวกันธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตเองเดิมประกอบธุรกิจการขายกรมธรรม์คุ้มครองต่างๆ ขึ้นพื้นฐานแก่ผู้รับค่าปรึกษาส่วนบุคคลทั่วไป ก็ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในธุรกรรมทางการเงินที่คาบเกี่ยวกับธุรกิจของธนาคารพาณิชย์มากขึ้น เช่นการรับฝากเงิน โดยผ่านทางกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ หรือการให้กู้เงินแก่ผู้ซื้อประกันโดยใช้กรมธรรม์เป็นหลักประกันค้ำประกัน เป็นต้น นอกจากนี้ธุรกิจประกัน ก็ได้เริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในส่วนของธุรกิจหลักทรัพย์มากขึ้นดังจะเห็นได้จากการออกกรมธรรม์ประเภท ควบหน่วยลงทุน (unit link) ซึ่งให้ทั้งในส่วนของกาให้ความคุ้มครองและในส่วนของการลงทุนไปในผลิตภัณฑ์นั้นในขณะเดียวกัน เป็นต้น

การขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของสถาบันการเงินนี้ ส่งผลให้การแข่งขันระหว่างสถาบันการเงินต่างๆ ทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้สถาบันการเงินในแต่ละประเภทต้องมีการปรับตัว ดังจะเห็นได้จาก ธนาคารพาณิชย์ที่ให้บริการในรูปแบบเดิมๆ ได้มีการปรับตัวมาเป็นธนาคารพาณิชย์ที่ให้บริการแบบครบวงจร (universal banking⁴) บริษัทประกันภัยและประกันชีวิตก็ได้มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝากเงิน และการลงทุนผนวกเข้าในกรมธรรม์ของตน เพื่อเป็นการดึงดูดให้ผู้รับค่าปรึกษามาใช้บริการของตนมากขึ้น และแนวทางหนึ่งในการดึงดูดผู้รับค่าปรึกษานั้นก็คือ การเสนอบริการให้คำปรึกษาทางการเงินอย่างครบวงจร โดยมีได้มุ่งเน้นแต่การเสนอขายผลิตภัณฑ์ทางการเงินแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะให้ความสำคัญกับการบริการให้คำแนะนำหรือบริการด้าน การวางแผนทางการเงินที่มากยิ่งขึ้น

ตราสารทางการเงินปัจจุบันมีความซับซ้อนยิ่งขึ้นยากแก่การเข้าใจ

เดิมผลิตภัณฑ์ทางการเงินไม่มีความซับซ้อนมากนัก และสามารถทำความเข้าใจได้โดยง่าย โดยตราสารทางด้านตลาดเงินนั้นก็ประกอบไปด้วย ตั๋วสัญญาใช้เงิน ตั๋วแลกเงิน พันธบัตรรัฐบาล ตั๋วเงินคลัง ส่วนตราสารทางด้านตลาดทุน ก็จะมีเพียง หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ หรือที่มีความซับซ้อนขึ้นมาหน่อย

³ Bank Assurance คือการที่ธนาคารพาณิชย์มีการขายกรมธรรม์ประกันภัยควบรวมไปกับบริการทางการเงินเดิมที่ธนาคารมีอยู่เช่น กรณีที่ลูกค้ากู้เงินซื้อบ้าน ธนาคารอาจจะอำนวยความสะดวกให้พร้อมทั้งขายประกันชีวิตควบไปกับเงินกู้ดังกล่าวให้แก่ผู้กู้ด้วย

⁴ Universal Banking คือการที่ธนาคารพาณิชย์มีการให้บริการทางการเงินที่หลากหลายครบวงจรทั้งในส่วนของกาบริการรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ การขายประกัน การเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์และหน่วยลงทุน รวมถึงบริการบริหารสินทรัพย์ให้แก่ลูกค้า เป็นต้น

ก็คือ ใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญ (warrant) เนื่องจากการพัฒนาของตลาดเงินและตลาดทุนที่ไม่หยุดนิ่ง ทำให้ในปัจจุบันผลิตภัณฑ์ทางการเงินหรือตราสารทางการเงินนั้นก็ได้มีการพัฒนาในรูปแบบที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น อาทิเช่น ตราสารอนุพันธ์ (derivatives) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้ลงทุนทั้งในส่วนของผู้ลงทุนประเภทบุคคล และประเภทสถาบัน ซึ่งตราสารที่พัฒนาขึ้นมาใหม่เหล่านี้ โดยส่วนใหญ่มีความซับซ้อนยากที่ผู้ลงทุนโดยทั่วไปจะเข้าใจได้ง่าย ทั้งในส่วนของ ลักษณะเฉพาะของตัวตราสาร สิทธิประโยชน์และภาระผูกพันที่มีต่อตราสารทางการเงินนั้นๆ และจำเป็นที่จะต้องอาศัยความช่วยเหลือจากนักวางแผนทางการเงินมาอธิบายและทำความเข้าใจให้กับผู้รับคำปรึกษาหรือผู้ลงทุนมากขึ้น

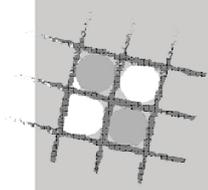
สัดส่วนโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไป

ประเทศไทยมีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากความสำเร็จของการวางแผนครอบครัว ความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ และการให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังจะเห็นได้จาก ในปี พ.ศ. 2527 ประเทศไทยมีประชากรของผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไปในสัดส่วนคิดเป็น 5.7% ของประชากรทั้งประเทศ และในปี พ.ศ. 2546 สัดส่วนนี้ได้เพิ่มเป็น 9.4% ของประชากรทั้งประเทศ ผลที่ตามมาก็คือ จำนวนประชากรผู้สูงอายุในอนาคตอันใกล้จะยิ่งมีมากกว่าที่ทางภาครัฐสามารถจะให้การดูแลได้อย่างทั่วถึงและเพียงพอ ดังนั้นภาระหน้าที่ในการดูแลเพื่อให้มีชีวิตในบั้นปลายภายหลังจากการเกษียณอายุอย่างมีความสุขตามอัตภาพจึงเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล ซึ่งแต่ละคนจะต้องมีการวางแผนทางการเงินเป็นอย่างดีเพื่อให้มีเงินสำหรับใช้ในวัยเกษียณอย่างเพียงพอ โดยภาครัฐได้มีมาตรการในการส่งเสริมการออมเพื่อใช้ในวัยเกษียณอย่างเป็นรูปธรรมผ่านทางภาษีสิทธิประโยชน์ทางภาษี ดังจะเห็นได้จากการสนับสนุนให้มีการออมระยะยาวโดยผ่านกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (retirement mutual fund - RMF) ของบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (บลจ.) ต่างๆ เป็นต้น

ภาวะเศรษฐกิจได้มีการปรับตัวอย่างรุนแรง

หลังจากที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเงิน และมีการลอยตัวค่าเงินบาทในประเทศไทย ในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 นั้นทำให้ค่าเงินบาทของเราเดิมซึ่งอยู่ที่ประมาณ 25 บาทต่อ 1 เหรียญสหรัฐอ่อนตัวลงมาอยู่ที่ประมาณ 50 บาทต่อ 1 เหรียญสหรัฐ ภายในระยะเวลาอันสั้น ส่งผลให้ธุรกิจในประเทศต้องปิดตัวลงเป็นจำนวนมาก และสถาบันการเงินหลายๆ แห่งต้องเข้าไปอยู่ในความดูแลของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อสะสางหนี้สินที่เกิดขึ้นจากวิกฤตการณ์ทางการเงินดังกล่าว และปิดสถาบันการเงินที่มีปัญหาทางการเงินเหล่านั้นลงไปในที่สุด ส่งผลให้เศรษฐกิจในประเทศชะงักงัน ส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ไปยังธุรกิจต่างๆ พนักงานถูกจ้าง ในบริษัทต่างๆ ถูกเลิกจ้างเป็นจำนวนมาก บ้างก็ถูกลดเงินเดือนและอัตราค่าจ้างงานสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์

¹ ข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ผลที่ตามมาก็คือ ผู้คนต่างๆ เริ่มคิดถึงความไม่แน่นอน และความไม่มั่นคงในรายได้ที่จะนำไปใช้จ่ายในกิจกรรมประจำวันต่างๆ ของครอบครัว รวมถึงรายจ่ายอื่นๆ เช่น เงินค่าเช่าผ่อนบ้านและรถยนต์ อันจะนำมาซึ่งปัญหาทางสังคมในระยะยาว ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เริ่มตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการวางแผนทางการเงิน เพื่อเตรียมพร้อมรองรับกับความไม่แน่นอนหรือความผันผวนทางเศรษฐกิจในอนาคตซึ่งจะมีผลกระทบโดยตรงต่อสถานทางเศรษฐกิจของตัวเอง ดังที่ได้เคยเกิดขึ้นมาแล้ว

การยกเลิกการคุ้มครองเงินฝากประชาชนเต็มจำนวนโดยภาครัฐในอนาคต

ผลจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ที่ผ่านมาทำให้ภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายที่มีต่อสถาบันการเงินในหลายๆ ด้าน ซึ่งหนึ่งในนั้น ก็คือ การที่ภาครัฐได้มีแนวโน้มที่จะยกเลิกมาตรการการคุ้มครองเงินฝากของประชาชนเต็มจำนวน โดยจะเปลี่ยนเป็นการรับประกันเงินฝากแก่ประชาชนทั่วไปในวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาทในทุกบัญชีแทน และหลังจากนั้นก็ค่อยๆ ลดวงเงินที่ประกันลง จนท้ายที่สุดประชาชนผู้ฝากเงินทั่วไปต้องรับภาระความเสี่ยงนั้นด้วยตนเอง นอกจากนี้การที่อัตราดอกเบี้ยเงินฝากมีการปรับตัวลดต่ำลงอย่างมากภายหลังจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจดังกล่าว คือ จากระดับ 15% ต่อปี มาอยู่ที่ระดับ 0.75%-1.25% ต่อปี (ก่อนหักภาษี ณ ที่จ่าย 15%) สำหรับเงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ ส่งผลกระทบทางด้านลบต่อความมั่งคั่งสุทธิของบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุหลังวัยเกษียณ หรือแม่บ้านที่ไม่ได้ทำงานประจำ ซึ่งมีแหล่งรายได้หลักจากดอกเบี้ยดังกล่าวจะมีความรู้สึกว่า ดอกเบี้ยที่ตนได้รับนั้นไม่เพียงพอกับค่าครองชีพที่ปรับตัวสูงขึ้นทุกวัน

ผลจากมาตรการดังกล่าวของภาครัฐและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่อยู่ในระดับที่ต่ำ ทำให้ประชาชนทั่วไปจะต้องมีการปรับตัวและเริ่มที่จะเรียนรู้ถึงการบริหารจัดการทรัพย์สินของตนเองที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ มีการกระจายการออมหรือการลงทุนไปในทรัพย์สินรูปแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการฝากธนาคารแต่เพียงอย่างเดียว เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนในอัตราที่ดีกว่า ซึ่งเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่ มีความซับซ้อนค่อนข้างมากและจำเป็นที่จะต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน ทั้งทางด้าน การออมและการลงทุนอย่างแท้จริง เช่น นักวางแผนทางการเงินมาเป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาด้าน การออมและการลงทุน รวมถึงการบริหารจัดการทรัพย์สินให้มีประสิทธิภาพ

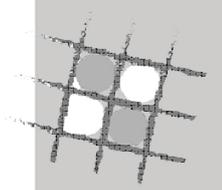
1.2 สาเหตุที่บุคคลละเลยเรื่องการวางแผนทางการเงิน

จากที่กล่าวมาในเบื้องต้นจะพบว่า การวางแผนทางการเงินมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่ง ในการที่จะช่วยให้บุคคลสามารถบรรลุถึงเป้าหมายทางการเงินตามที่ตั้งใจไว้ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด อย่างไรก็ตาม จะพบว่าในปัจจุบัน ผู้คนอาจจะละเลยและไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนทางการเงินเท่าที่ควร ทั้งนี้ อาจเป็นผลเนื่องมาจากปัจจัยหรือสาเหตุที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. สาเหตุทางด้านของสถานภาพและฐานะทางการเงิน ซึ่งครอบคลุมรวมถึงทั้งในส่วนของผู้ที่ มีฐานะทางการเงินในระดับปานกลางไปจนถึงผู้ที่มีฐานะทางการเงินมั่นคง โดยในส่วนของผู้ที่มีฐานะทาง

การเงินในระดับปานกลางซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่มักจะคิดว่า ตนไม่มีทรัพย์สินหรือรายได้ที่มากเพียงพอถึงระดับที่ต้องมีการวางแผนทางการเงิน และมองว่าการวางแผนทางการเงินเป็นสิ่งที่เสียเวลาและสิ้นเปลืองโดยใช่เหตุ ในทางตรงกันข้ามกลุ่มคนที่มีฐานะทางการเงินมั่นคงมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุขดี ไม่มีความเสี่ยงทางด้านสุขภาพแคลนทรัพย์สินเงินทองสำหรับการใช้จ่ายใช้สอยทั้งในชีวิตประจำวันและในอนาคตไม่เห็นมีความจำเป็นที่จะต้องวางแผนทางการเงิน ซึ่งความคิดของกลุ่มคนที่มีฐานะทางการเงินที่แตกต่างกันทั้ง 2 กลุ่มนี้เป็นความคิดที่ค่อนข้างผิดอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากแนวคิดของการวางแผนทางการเงินนั้นไม่ได้สร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองกับกลุ่มบุคคลเฉพาะกลุ่ม ทั้งในส่วนของกลุ่มบุคคลที่ร่ำรวยหรือกลุ่มบุคคลที่มีฐานะปานกลางทั่วไป แต่สร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองกับกลุ่มบุคคลทุกกลุ่ม เพื่อให้ทุกคนสามารถบรรลุถึงเป้าหมายทางการเงินตามที่ต้องการได้ โดยเป้าหมายทางการเงินดังกล่าวจะต้องเป็นจริงได้ สมเหตุสมผลตามอัตรา สถานะและกำลังที่บุคคลดังกล่าวสามารถที่จะทำได้ ยกตัวอย่างเช่น พนักงานบริษัทคนหนึ่งมีรายได้ต่อปีเท่ากับ 360,000 บาท มีเป้าหมายที่ต้องการจะมีบ้านราคา 3,000,000 บาท ใน 5 ปี ช่างหน้าก็สามารถที่จะทำได้ถ้ามีการวางแผนทางการเงินที่ดีพอ แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวมีเป้าหมายที่ต้องการจะมีบ้านราคา 20,000,000 บาท ใน 5 ปี ช่างหน้า จะเห็นได้ว่าเป้าหมายดังกล่าวไม่ได้ตั้งอยู่บนสมมติฐานของความเป็นจริงหรือความสมเหตุสมผล ดังนั้นถึงแม้ว่าจะมีการวางแผนที่ดีอย่างไรก็ตาม เป้าหมายดังกล่าวก็ไม่สามารถที่จะบรรลุได้ แต่ถ้าบุคคลดังกล่าวมีรายได้ต่อปีเท่ากับ 2,000,000 บาท ก็สามารถที่จะบรรลุเป้าหมายของความต้องการที่จะมีบ้านราคา 20,000,000 บาท ใน 5 ปี ช่างหน้าได้ ถ้ามีการวางแผนทางการเงินที่ดี หรืออย่างน้อยในกรณีของการวางแผนเพื่อให้มีชีวิตในบั้นปลายภายหลังจากการเกษียณอายุอย่างมีความสุขจะพบว่าในกรณีของคนที่มีฐานะทางการเงินในระดับเฉลี่ยทั่วไปอาจจะต้องมีเงินไว้ใช้ในยามเกษียณจำนวนน้อยกว่าโดยเปรียบเทียบกับคนรวย เช่น อาจจะต้องการเพียง 3 ล้านบาท ในขณะที่คนรวยต้องการถึง 50 ล้านบาท ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากลักษณะการใช้ชีวิต และสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ต่างกัน แต่ทั้งสองกรณีจะสามารถให้ความพึงพอใจที่เท่าเทียมกันและมีชีวิตในบั้นปลายภายหลังจากการเกษียณอายุอย่างมีความสุขได้ จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าการวางแผนทางการเงินนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับฐานะทางการเงินเป็นสำคัญ โดยการวางแผนทางการเงินสามารถตอบสนองต่อความต้องการของคนที่มีฐานะทางการเงินที่แตกต่างกันได้ในทุกระดับ อันจะนำมาซึ่งความพึงพอใจในระดับที่เท่าเทียมกัน

2. สาเหตุทางด้านของความเชื่อและทัศนคติที่ผิด การวางแผนทางการเงินจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับความไม่แน่นอนหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคตอันเป็นเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาของมนุษย์ทุกคน เช่น การตาย พิการ ทูพพลภาพ และแม้กระทั่ง การกลายเป็นบุคคลไร้ความสามารถ เป็นต้น ถึงแม้ว่าความไม่แน่นอนดังกล่าวเป็นความจริงของชีวิตที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นกับใครคนใดคนหนึ่งก็ได้ในอนาคต แต่ผลจากความเชื่อและทัศนคติที่ผิด ทำให้บุคคลโดยส่วนใหญ่ไม่อยากจะรับรู้ หลีกเลี่ยงและประวิงเวลาของการวางแผนเพื่อที่จะรองรับกับความไม่แน่นอนหรือความเสี่ยงดังกล่าวออกไปเรื่อยๆ จนถึงละเลยไม่ใส่ใจที่จะวางแผนทางการเงินเพื่อรองรับความเสี่ยงดังกล่าวในที่สุด อย่างไรก็ตามสาเหตุของการละเลยเรื่องการเงินการวางแผนทางการเงินในขณะนี้ปัจจุบันได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากการที่บุคคล โดยส่วนใหญ่มีการศึกษาสูงขึ้น เชื่อในหลักเหตุและผลและความเป็นจริงของชีวิตที่มีความไม่แน่นอนอยู่ตลอดเวลา มากกว่าความเชื่อและทัศนคติที่ผิดตามที่ได้อ้างไปแล้วในเบื้องต้น

1.3 ผลเสียอันเนื่องมาจากการละเลยเรื่องการวางแผนทางการเงิน

การละเลยและไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนทางการเงินเท่าที่ควร อาจก่อให้เกิดผลเสียตามมามากมายหลายอย่าง ดังนี้

1. ทำให้ไม่สามารถบรรลุถึงเป้าหมายทางการเงินตามที่ต้องการได้ทำให้เป็นภาระของตนเองและผู้อื่น การมุ่งหวังที่จะทำการสิ่งใดเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง ถ้าปราศจากการวางแผนที่ดีแล้วการที่จะบรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวอาจเป็นไปได้ไม่ได้ หรือเป็นไปได้ยาก หรือเป็นไปได้โดยไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้รวมถึงเป้าหมายทางการเงินด้วย ยกตัวอย่างเช่น นายสมชายต้องการมีเงินออมจำนวน 5 ล้านบาท ใน 3 ปี ชำนาญหน้าเพื่อซื้อบ้าน ถ้านายสมชายไม่มีการวางแผนทางการเงินที่ดี ยังคงมีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินเหมือนเดิมมีปริมาณเงินเก็บหรือเงินออมเท่าเดิม ผลที่ได้รับ นายสมชายอาจจะไม่สามารถเก็บเงินได้ 5 ล้านบาท เลยในชีวิตนี้ หรืออาจเก็บได้แต่ต้องใช้เวลามากกว่า 3 ปี ตามที่ตั้งใจไว้ในทางตรงกันข้ามถ้านายสมชาย มีการวางแผนทางการเงินที่ดี มีแนวทางในการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย หรือมีแนวทางในการออมที่เป็นรูปธรรม นายสมชาย สามารถที่จะบรรลุเป้าหมายทางการเงินดังกล่าวได้ภายในระยะเวลา 3 ปี หรือน้อยกว่า เป็นต้น

2. ก่อให้เกิดความสูญเสียทางการเงิน ทั้งนี้ความสูญเสียทางการเงินดังกล่าวจะรวมถึงความสูญเสียโอกาสในการหาเงินสำหรับใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนและของผู้อยู่ในอุปการะเมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การตกงานเป็นระยะเวลายาวนาน การเจ็บป่วยเป็นโรคร้ายแรง การประสบอุบัติเหตุกลายเป็นคนทุพพลภาพไม่สามารถประกอบวิชาชีพได้ หรืออาจร้ายแรงถึงขั้นเสียชีวิตก่อนวัยอันควร โดยที่ปราศจากมาตรการในการรองรับการเกิดเหตุการณ์ที่มีได้คาดฝันดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงวิถีการดำเนินชีวิตของผู้อยู่ในอุปการะ ทั้งในส่วนของบุตรและคู่สมรส รวมถึงบุพการี ได้แก่ บิดามารดา เป็นต้น หรืออาจทำให้ผู้อยู่ในอุปการะต้องสูญเสียโอกาสบางอย่างที่ควรจะได้ในอนาคต เช่น โอกาสทางการศึกษาของบุตร ซึ่งเป็นความเสียหายที่ค่อนข้างสูง

3. ประสบกับปัญหาความยากลำบากในการใช้ชีวิตในบั้นปลายภายหลังเกษียณ การขาดการวางแผนทางการเงินที่ดีเพื่อรองรับชีวิตภายหลังการทำงานอาจก่อให้เกิดปัญหาที่ค่อนข้างรุนแรงและไม่มีโอกาสที่จะแก้ไขได้อีก คือมีเงินไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีพตามอัตราที่ควรจะเป็นหรือไม่มีเงินเพียงพอสำหรับการรักษาตัวในกรณีที่เจ็บไข้ได้ป่วย ทำให้ไม่สามารถใช้ชีวิตในบั้นปลายได้อย่างมีความสุขหรือในกรณีที่เลวร้ายอาจจะประสบกับปัญหาทางการเงินก่อนที่จะถึงช่วงของการเกษียณอายุก็เป็นได้ ถ้าขาดการวางแผนทางการเงินที่ดีหรือไม่มีวินัยในการใช้จ่ายเงิน การลงทุน หรือการบริหารเงินให้เป็นไปตามแผนทางการเงินทั้งหมดที่วางไว้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการละเลยการวางแผนทางการเงินจะก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคลดังกล่าว ในทางตรงกันข้าม การให้ความสำคัญกับการวางแผนทางการเงินนอกจากจะช่วยให้บุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินตามที่ตั้งใจไว้แล้วยังช่วยให้ตัวเองและผู้อยู่ในอุปการะทุกคนมีหลักประกันในอนาคตที่มั่นคง ว่าถ้ามีเหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาเกิดขึ้นกับผู้ที่ป็นหัวหน้าครอบครัวผู้ที่อยู่ในอุปการะทุกคนสามารถจะดำเนินชีวิตต่อไปได้ด้วยระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตที่คงเดิม หรือไม่มีการเปลี่ยนแปลง

มากนัก และในระยะยาวการวางแผนทางการเงินที่ดีจะช่วยให้บุคคลดังกล่าว มีชีวิตในบั้นปลายภายหลังจากเกษียณอายุอย่างมีความสุขตามอัตราที่ควรจะเป็น และไม่เป็นภาระของลูกหลานหรือญาติพี่น้องที่เกี่ยวข้อง

1.4 กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน

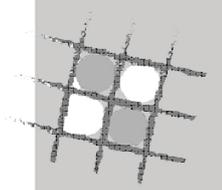
ลักษณะของการให้คำแนะนำทางการเงินในอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นลักษณะของการให้คำแนะนำเฉพาะของตราสารทางการเงินในแต่ละประเภทที่เป็นธุรกิจหลักของสถาบันการเงินนั้นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการขายตราสารทางการเงินของตนเป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากที่สถาบันการเงินแต่ละแห่งมีการขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจครอบคลุมตราสารทางการเงินที่หลากหลายมากขึ้น ทำให้รูปแบบของการให้บริการทางการเงินได้เปลี่ยนแปลงไป จากการเน้นที่การขายตราสารทางการเงินเป็นหลัก มาเป็นการให้ความสำคัญกับการให้บริการด้านคำปรึกษาและคำแนะนำทางการเงินแทน โดยถือว่าการขายตราสารทางการเงินนั้นเป็นผลพลอยได้จากการให้คำแนะนำทางการเงินเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม ขอบเขตของการให้คำแนะนำดังกล่าวยังมีลักษณะของการแยกเป็นแต่ละด้านทางการเงิน เช่น ด้านการลงทุน ด้านการจัดทำประกันภัย ด้านการบริหารจัดการภาษี หรือด้านการออมเพื่อวัยเกษียณ ทำให้ลักษณะของการให้คำปรึกษาและการจัดทำแผนทางการเงินไม่ครอบคลุมครบถ้วนสมบูรณ์แบบ ดังนั้น ถ้ามีการบูรณาการคำปรึกษาในทุกๆ ด้านเข้ามาไว้ด้วยกันจะทำให้ขอบเขตของการให้คำปรึกษาและการจัดทำแผนครอบคลุมครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งนักวางแผนทางการเงิน คือบุคคลที่จะต้องมีทักษะด้านการให้คำปรึกษาและการวางแผนทางการเงินที่ครอบคลุมในทุกๆ ด้านดังกล่าวและจะเป็นบุคลากรทางการเงินที่มีคุณค่าเป็นที่ต้องการอย่างมากของสถาบันการเงินในปัจจุบันและในอนาคต

ดังนั้น ถ้าพิจารณาถึงกลุ่มบุคคลที่มีศักยภาพหรือเป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการวางแผนทางการเงิน และสามารถที่จะพัฒนาตนเองขึ้นมาเป็นนักวางแผนทางการเงินที่มีประสิทธิภาพได้ น่าที่จะเป็นกลุ่มบุคคลหรือบุคลากรในธุรกิจการเงินและการให้คำปรึกษาในทุกๆ ด้านซึ่งประกอบด้วย

กลุ่มบุคลากรจากธนาคารพาณิชย์

ธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันเริ่มให้ความสำคัญกับการให้บริการทางด้านการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ มีหน่วยงานด้านธนปธิธกิจที่ให้คำแนะนำในเรื่องของการบริหารความมั่งคั่ง (wealth management) ให้แก่ผู้รับคำปรึกษาส่วนบุคคล ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้รับคำปรึกษารายใหญ่ที่มีปริมาณเงินฝากค่อนข้างมาก แต่เชื่อว่าในอนาคตอันใกล้นี้บริการ ดังกล่าวจะไม่ได้จำกัดเฉพาะเพียงกลุ่มผู้รับคำปรึกษารายใหญ่แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่น่าที่จะครอบคลุมไปถึงผู้รับคำปรึกษารายย่อยทั่วไปด้วย ทั้งนี้ บุคลากรของธนาคารพาณิชย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ในฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเงินฝาก หรือการบริหารทรัพย์สินให้แก่ผู้รับคำปรึกษาเช่นในฝ่ายงานด้านธนบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กล่าวมาแล้ว จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านการวางแผนทางการเงินเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับคำปรึกษาได้เป็นอย่างดี

กลุ่มบุคลากรจากบริษัทประกันชีวิต

บริษัทประกันชีวิตในปัจจุบันได้เริ่มเปลี่ยนบทบาทของตัวเองจากการขายกรมธรรม์ประกันแต่เพียงอย่างเดียวมามีบทบาทในฐานะของการเป็นผู้ให้คำปรึกษาด้านการวางแผนทางการเงินมากขึ้น และมีการรณรงค์ส่งเสริมในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจัง ในขณะเดียวกันในด้านของตัวแทนผู้ขายประกันก็พยายามที่จะยกระดับของตัวเองจากผู้ขายประกันทั่วไปมาเป็นนักวางแผนทางการเงินเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับคำปรึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการวางแผนทางการเงินมากขึ้นและมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่มีได้ต้องการซื้อกรมธรรม์แต่เพียงอย่างเดียวแต่ต้องการคำปรึกษาด้านการวางแผนทางการเงินเป็นต้น

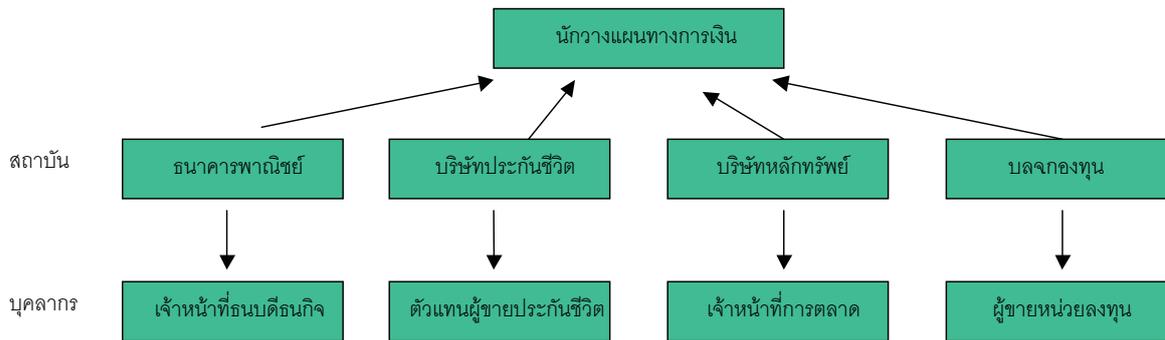
กลุ่มบุคลากรจากบริษัทหลักทรัพย์

ธุรกิจหลักของบริษัทหลักทรัพย์ คือ เป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการลงทุนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่ผู้รับคำปรึกษาดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการวางแผนการลงทุนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนทางการเงิน เป็นอย่างดี โดยบุคลากรของบริษัทหลักทรัพย์ที่จะมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการที่จะส่งเสริมการให้บริการด้านการวางแผนทางการเงินโดยตรงนั้นได้แก่ เจ้าหน้าที่การตลาดของบริษัทหลักทรัพย์ที่จะต้องทำหน้าที่ในการติดต่อเพื่อรับและส่งคำสั่งซื้อขายให้แก่ผู้รับคำปรึกษาที่เป็นผู้ลงทุน

กลุ่มบุคลากรจากบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน

บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน จะดำเนินการขายหน่วยลงทุนให้แก่ประชาชนทั่วไป และนำเงินที่ได้จากการขายหน่วยลงทุนดังกล่าวไปลงทุนในตราสารทางการเงินในแต่ละประเภทตามนโยบายที่ระบุไว้ในหนังสือชี้ชวนการลงทุน โดยมีผู้จัดการกองทุนทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนดังกล่าว ดังนั้น ผลการดำเนินงานของกองทุนจะเป็นตัวที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความสามารถในการบริหารกองทุนของผู้จัดการกองทุน ซึ่งนอกจากจะต้องมีความรู้ในด้านของการลงทุนแล้ว ยังจะต้องมีความรู้ความสามารถในเรื่องของการกระจายการลงทุน การบริหารกลุ่มหลักทรัพย์และการบริหารความเสี่ยงเป็นอย่างดีด้วย ในส่วนของผู้ขายหน่วยลงทุนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่ที่จะต้องติดต่อกับผู้ลงทุนโดยตรงเพื่อเสนอขายหน่วยลงทุนให้แก่ผู้ลงทุน ดังนั้นผู้ขายหน่วยลงทุนโดยหลักแล้วจะต้องเป็นผู้ที่รู้จักผู้ลงทุน ซึ่งเป็นผู้รับคำปรึกษาของตัวเองเป็นอย่างดีตามหลักของการ Know Your Clients อันจะนำไปสู่การให้บริการที่ครอบคลุมถึงการให้บริการด้านการวางแผนทางการเงินให้แก่ผู้รับคำปรึกษาด้วย

รูปที่ 1-1 แสดงบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือจัดเป็นนักวางแผนทางการเงิน

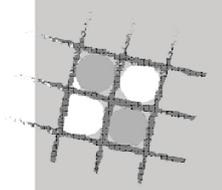
1.5 แผนทางการเงิน

การวางแผนทางการเงินในภาพรวมนั้น เกิดจากการบูรณาการแผนการเงินในหลากหลายด้านที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับบุคคลทุกคนมาเรียงร้อยเข้าด้วยกัน ทั้งในส่วนของการจัดทำงบการเงินและงบประมาณส่วนบุคคล การวางแผนการลงทุน การวางแผนการประกันภัย การวางแผนภาษีและการวางแผนเพื่อวัยเกษียณ ซึ่งแต่ละแผนทางการเงินจะมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญแตกต่างกันไป ที่จะช่วยในการส่งเสริมและสนับสนุนให้แต่ละบุคคลสามารถบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้ตามที่ต้องการ ทั้งนี้ องค์ประกอบของแผนทางการเงินในแต่ละด้านมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การจัดทำงบการเงิน งบประมาณส่วนบุคคลและการจัดการกระแสเงินสด

งบการเงินส่วนบุคคลในภาพกว้างๆ จะหมายถึงข้อมูลทางการเงินที่แสดงให้เห็นถึงสถานภาพหรือความมั่นคง ความเข้มแข็งทางการเงินของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยการจัดทำงบการเงินจะช่วยให้บุคคลดังกล่าวสามารถทราบถึงรายรับ รายจ่าย ทรัพย์สินและหนี้สิน ของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยที่ชี้ให้เห็นถึงสถานภาพทางการเงินที่แท้จริงของบุคคลนั้นๆ ว่ามีปัญหาทางการเงินในด้านใดบ้าง เพื่อที่จะได้หามาตรการมาจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงผ่านพ้นไปได้ด้วยดี ไม่ลุกลามเป็นปัญหาใหญ่โตจนอาจนำไปสู่การเป็นบุคคลล้มละลายในอนาคต

การจัดทำงบประมาณส่วนบุคคลนั้นเป็นการวางแผนสำหรับการมีรายได้เข้ามา การใช้จ่ายเงินออกไป และรวมไปถึงการลงทุน ในช่วงระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ สิ่งหนึ่งที่เป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการจัดทำงบประมาณนี้ก็คือ จะช่วยให้เราสามารถทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง กับสิ่งที่คาดหวังไว้ในแผนงบประมาณนั้นในทุกๆ สัปดาห์หรือรายเดือน การจัดทำงบประมาณส่วนบุคคลมีประโยชน์แก่ผู้รับคำปรึกษาอย่างมาก โดยเฉพาะ หากผู้รับคำปรึกษามีความประสงค์ที่จะติดตามความก้าวหน้าในแต่ละช่วงเวลาบนเส้นทางสู่เป้าหมายที่ตนได้กำหนดไว้ มีจุดใดบ้างที่ต้องทำการควบคุมและเปลี่ยนแปลงวิธีการใช้จ่าย และมีจุดใดบ้างที่ต้องเร่งให้บรรลุเป้าหมายปลีกย่อยภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด หรือมีจุดใดบ้างที่ต้องตรวจตราในเรื่องของผลการดำเนินงานของการลงทุนนั้นๆ การจัดทำ

งบประมาณส่วนบุคคลนั้นจึงมีข้อดีอยู่หลายประการ เช่น ทำให้เห็นถึงส่วนของการใช้จ่ายทรัพยากรหรือเงินอย่างไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือที่วัดความคืบหน้าของการที่จะบรรลุผลตามเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้

การบริหารจัดการทางด้านกระแสเงินสดนั้น เป็นส่วนที่สำคัญของแผนทางการเงิน โดยทั่วไปรายได้ทั้งหมดโดยส่วนใหญ่จะลงอยู่ที่บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ หรือบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน ในขณะที่เงินที่ใช้ชำระค่าใช้จ่ายและจับจ่ายใช้สอยต่างๆ นั้นก็มาจากเงินฝากในบัญชีดังกล่าว ซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการหรือมาตรการในการบริหารเงินสดอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อมิให้เกิดปัญหาการขาดสภาพคล่อง ในขณะเดียวกัน การมีเงินสดสำรองไว้ใช้เป็นการจำนวนมากๆ นั้นถึงแม้จะไม่ต้องเผชิญกับปัญหาการขาดสภาพคล่อง แต่จะต้องไม่ลืมว่าเงินที่เก็บหรือฝากอยู่ในบัญชีเงินฝากออมทรัพย์หรือเงินฝากกระแสรายวัน ที่ไม่ได้ออกเบี่ยให้นั้นมีต้นทุนส่วนหนึ่งที่คนโดยทั่วไปไม่ได้คำนึงถึงคือ ต้นทุนค่าเสียโอกาสที่จะได้รับดอกเบี้ยจากเงินจำนวนดังกล่าว ถ้านำเงินจำนวนนั้นไปลงทุน เป็นต้น

การวางแผนการลงทุน

กล่าวโดยย่อ ผู้คนโดยทั่วไปนั้นได้ทำการลงทุนก็เพื่อที่จะเสริมสร้างความมั่นคงให้กับตนเองในอนาคต ด้วยการประหยัดการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในวันนี้ ผู้คนเหล่านั้นได้หวังไว้ว่าจะมีความมั่งคั่งที่เพิ่มมากขึ้นเพียงพอ กับความจำเป็นสำหรับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของพวกเขาในอนาคต

บางคนมีเหตุผลเฉพาะตัวสำหรับการลงทุนนั้น บ้างก็ลงทุนเพื่อที่จะเพิ่มเติมรายได้ในปัจจุบันของพวกเขา บ้างก็ทำการตัดสินใจลงทุนเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายทางด้านภาษีทั้งในปัจจุบันและในอนาคต หลายต่อหลายคนลงทุนเพื่อที่จะสะสมให้มีเงินทุนเพียงพอต่อการซื้อรถยนต์ ส่งเสียลูกหลานเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง การจัดหาเงินดาวน์ผ่อนซื้อบ้าน หรือไว้ใช้ในวัยเกษียณอย่างสบายๆ

สามารถที่จะกล่าวได้ว่าการวางแผนการลงทุนนั้น มีความหมายที่แตกต่างกันไปตามแต่ลักษณะบุคลิกภาพและสถานะของแต่ละบุคคล ขอบเขตของประเภทการลงทุนนั้น ก็มีตั้งแต่การออมผ่านบัญชีออมทรัพย์ ตราสารทางการเงิน หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้แปลงสภาพ อสังหาริมทรัพย์ ตลอดจนจนถึงทรัพย์สินอันมีค่า อาทิเช่น ทองคำ เพชร วัตถุโบราณ เป็นต้น โดยพื้นฐานแล้ว ทรัพย์สินใดก็ตามที่ได้มีการจัดหาโดยหวังผลตอบแทนทางการเงินเป็นสำคัญนั้น สามารถถูกพิจารณาได้ว่า เป็นการลงทุน

การลงทุนนั้นถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล เนื่องจากเป็นการยากที่จะจินตนาการได้ว่าแต่ละบุคคลจะบรรลุเป้าหมายทางการเงินได้อย่างไร หากปราศจากการลงทุนที่มีประสิทธิผล ตัวอย่างเช่น ผู้คนส่วนใหญ่ที่ทำงานแล้วต้องการเกษียณตัวเอง แต่ว่าการเกษียณตัวเองโดยปราศจากความกังวลทางการเงินนั้นมีความคุ้มค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง ซึ่งเงินประกันสังคมหรือเงินสำรองเลี้ยงชีพที่ได้มีการนำส่งตั้งแต่เริ่มทำงานนั้น จะเพียงพอต่อความต้องการใช้เงินในยามเกษียณหรือไม่?

ผู้ชำนาญการต่างๆ ทางด้านนี้ล้วนแต่ตอบว่าไม่เพียงพอ ดังนั้นในการที่จะบรรลุเป้าหมายในชีวิตในยามเกษียณนั้น การวางแผนการลงทุนอย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

การลงทุนเป็นสิ่งสำคัญ และอาจจะยิ่งทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในยุคปัจจุบัน ซึ่งอาจเป็นเพราะเหตุผลนานัปการดังต่อไปนี้

- ผู้คนมีอายุขัยที่ยืนยาวมากยิ่งขึ้นกว่าในอดีต จำนวนเงินที่ต้องมีเตรียมไว้ใช้สำหรับ ยามเกษียณก็ต้องสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว
- รายได้จากการทำงานหรือประกอบอาชีพส่วนตัวนั้นไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วดังที่คิด และในบางครั้งอาจจะเพิ่มน้อยกว่าอัตราการเพิ่มของเงินเฟ้อในแต่ละปีได้
- ตลาดแรงงานนั้นมีความมั่นคงที่น้อยลงเมื่อเทียบกับในอดีต ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากความผันผวนทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างรวดเร็วและรุนแรงซึ่งจะมีผลกระทบต่อภาคการผลิตและการจ้างงาน

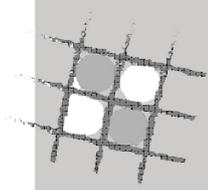
การบริหารความเสี่ยงและการวางแผนการประกัน

ความเสี่ยงในที่นี้หมายถึง ความไม่แน่นอนที่อาจก่อให้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดฝันขึ้นในอนาคต ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ชีวิต และทรัพย์สิน ที่นำไปสู่การสูญเสียรายได้หรือความสามารถในการหารายได้ของบุคคล และทำให้มีรายจ่ายเพิ่มสูงขึ้น เช่น การเกิดอุบัติเหตุจนกระทั่งเกิดการบาดเจ็บหรือการสูญเสีย ซึ่งล้วนแล้วแต่มีผลกระทบที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของทุกคน และจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารความเสี่ยงที่ดีพอมารองรับความเสี่ยงดังกล่าว เช่น การจัดซื้อกรมธรรม์ประกันเพื่อปกป้องคุ้มครองชีวิตซึ่งนำไปสู่การสูญเสียรายได้ทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการจากไปของหัวหน้าครอบครัว การซื้อกรมธรรม์คุ้มครองบ้าน ในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ไฟไหม้ น้ำท่วม หรือความเสียหายอื่นๆ กรมธรรม์รถยนต์ที่จะจ่ายค่ารักษาพยาบาลและค่าซ่อมรถให้ในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุขึ้น และกรมธรรม์ประกันสุขภาพที่จะคุ้มครองค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลในยามเจ็บป่วย

ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ความเสี่ยงแบบสุ่ม (speculative Risk) และความเสี่ยงอย่างแท้จริง (pure Risk) สำหรับความเสี่ยงแบบสุ่มนั้น เป็นความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ได้ทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่น การลงทุนซื้อทองคำเพื่อเก็งกำไรนั้น ผลลัพธ์ที่ได้อาจเป็นได้ทั้งกำไร ขาดทุน หรือเท่าทุนจากการเก็งกำไร ดังกล่าว ในขณะที่ ความเสี่ยงอย่างแท้จริง นั้นจะมีแต่โอกาสของผลลัพธ์ที่สอดคล้องของการสูญเสียเพียงด้านเดียว โดยจะไม่เห็นโอกาสของผลลัพธ์ทางด้านบวกอยู่เลย ดังตัวอย่างเช่น การใช้รถยนต์ในแต่ละวันมีโอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุชนกับรถยนต์คันอื่นได้รับความเสียหาย เป็นต้น ความเสี่ยงอย่างแท้จริงนั้นเป็นความเสี่ยงประเภทเดียวที่บริษัทประกันค้ำประกันถึง

การวางแผนเพื่อวัยเกษียณ

ในปัจจุบันคนไทยมีอายุเฉลี่ยที่ยืนยาวมากขึ้นโดยเปรียบเทียบกับในอดีตที่ผ่านมา ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ ซึ่งการที่คนเรามีอายุยืนยาวมากขึ้นนั้นในอีกนัยหนึ่งก็คือจะมีช่วงอายุภายหลังจากการเกษียณที่ยาวขึ้นในขณะที่ระยะเวลาของการทำงานเพื่อหารายได้สำหรับใช้จ่ายในช่วงของการเกษียณอายุยังคงเท่าเดิม ดังนั้น เพื่อให้แต่ละบุคคลสามารถดำรงชีวิตภายหลังจากการเกษียณอายุอย่างมีความสุขภายหลังจากการตรากตรำทำงานมาเป็นระยะเวลายาวนาน จำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนเพื่อวัยเกษียณจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญเพื่อเป็นหลักประกันให้แก่บุคคลทั่วไปว่าสามารถที่จะ

เกษียณได้อย่างมีความสุขเมื่อถึงเวลา โดยการวางแผนเพื่อวัยเกษียณจะเป็นกระบวนการในการคำนวณหาจำนวนเงินที่แต่ละบุคคลจำเป็นต้องมีไว้ให้เพียงพอสำหรับการใช้จ่ายตามอัตราและฐานะทางเศรษฐกิจเพื่อการดำรงชีพ สันทนาการ และการดูแลสุขภาพที่รวดโรคมไปตามวัย ภายหลังจากการเกษียณอายุจากการทำงานจนกระทั่งถึงสิ้นอายุขัย โดยมีได้เป็นภาระต่อภาครัฐ ลูกหลานหรือญาติพี่น้อง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามบุคคลโดยทั่วไปมักจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนเพื่อวัยเกษียณเท่าที่ควร เนื่องจากมองว่ายังมีอีกนานกว่าจะเกษียณ หรือยังไม่ถึงเวลา และเนื่องจากความเข้าใจที่ผิดๆ ดังนี้

- ชีวิตในวัยเกษียณนั้นมักจะไม่มีความจำเป็นต้องใช้เงินมากนัก เมื่อเทียบกับชีวิตเขาในตอนนั้น ในความเป็นจริงแล้ว ตามความเห็นของผู้ชำนาญการทางด้านนี้ได้กล่าวไว้ว่า คนเราในวัยเกษียณนั้นอาจจะมีเงินจำเป็นต้องใช้เงินที่มากขึ้นก็เป็นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวทางในการดำเนินชีวิตและสุขภาพของเขาเหล่านั้น
- สามารถที่จะเริ่มทำการวางแผนเพื่อวัยเกษียณในช่วงเพียง 2 - 3 ปีก่อนวัยเกษียณ การดำเนินการที่ช้ากว่ากำหนดนั้นดีกว่าไม่คิดจะดำเนินการเลย แต่ทว่าการดำเนินการในการวางแผนเพื่อวัยเกษียณเสียแต่เนิ่นๆ สิ่งต่างๆ ก็จะเป็นการง่ายขึ้น
- กองทุนประกันสังคม และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพของบริษัทที่ทำงานอยู่นั้น ก็สามารถจัดหารายได้เพียงพอต่อชีวิตในวัยเกษียณ ตามคำกล่าวของผู้ชำนาญการทางด้านนี้ได้กล่าวไว้ว่า เงินที่ได้จากกองทุนดังกล่าวนั้นอาจจะมีไม่ถึงครึ่งหนึ่งของรายได้ที่จำเป็นต้องมีไว้ใช้ในยามเกษียณก็เป็นได้ และไม่ใช่ว่าทุกบริษัทนั้นจะมีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้
- หากมีความจำเป็นจริงๆ ลูกหลานก็จะยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือหลังจากที่เขาเกษียณลง แม้ว่าลูกหลานหรือญาติสนิทเขาผู้นั้นอยู่ในฐานะที่ต้องให้ความดูแลเขาในยามเกษียณก็ตาม คุณคิดหรือว่าเขาหรือเธอเหล่านั้นต้องการที่จะมีบ่วงภาระทางด้านการเงินนั้นมาผูกคอกของพวกเขาตลอดไปหรือไม่?

ในส่วนของภาครัฐได้เห็นถึงความจำเป็นของการใช้เงินในยามเกษียณของประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากกรณีที่กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อที่จะสนับสนุนให้พนักงานในวัยทำงานนั้นออมเงินส่วนเพิ่มไว้ใช้ในยามเกษียณ นอกจากนี้ยังได้ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับเงินที่นำส่งเข้ากองทุนดังกล่าว ซึ่งสามารถนำมาหักภาษีในรอบปีภาษีที่จะมาถึงได้

การวางแผนภาษี

ภาษีนั้นเป็นเงินที่รัฐบาลเรียกจากผู้มีรายได้ทั่วไปทั้งในส่วนของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต และภาษีในรูปแบบอื่นๆ

เงินภาษีที่ถูกจัดเก็บโดยรัฐบาลนั้นจะนำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการบริหารประเทศ โครงการสาธารณูปโภคและบริการต่างๆ อาทิเช่น การสร้างถนนและทางด่วน สถานีตำรวจ สถานีดับเพลิง สวนสาธารณะ การป้องกันประเทศ และการศึกษา รวมไปถึงการให้บริการทางสังคมต่างๆ ในบางกรณี

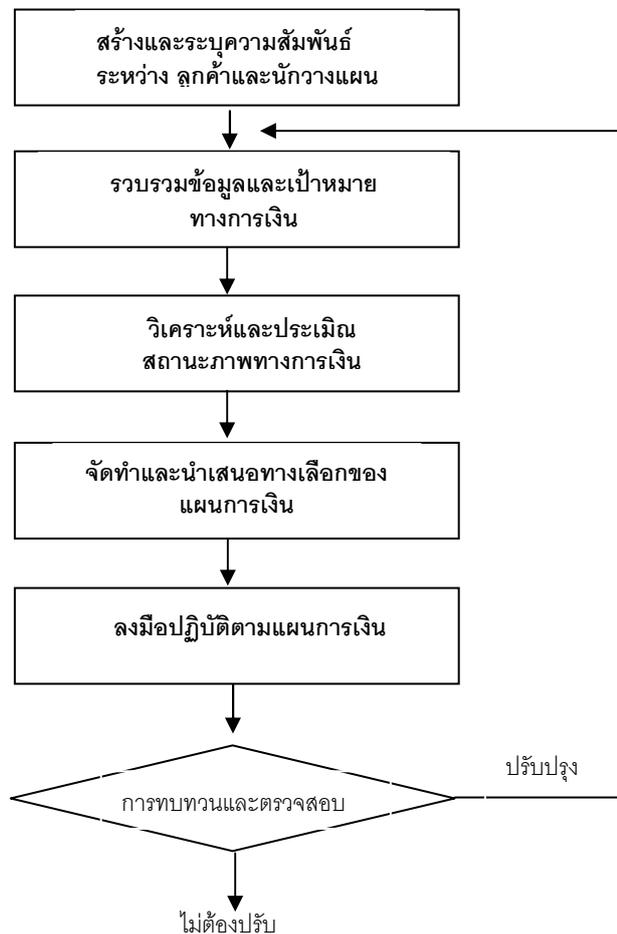
นั้น ภาษีจะถูกออกแบบมาเพื่อเป็นตัวกำหนดและควบคุมพฤติกรรมของผู้บริโภคหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ของประเทศนั้นๆ

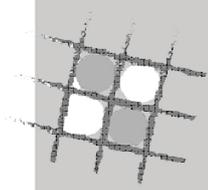
การวางแผนภาษีคือ การวางแผนการชำระภาษีในจำนวนเงินที่น้อยที่สุดอย่างถูกต้องภายใต้กรอบของกฎหมาย ซึ่งจะทำให้มีรายรับสุทธิหลังหักภาษีมากขึ้นเพื่อสำหรับการใช้จ่ายใช้สอย และการลงทุน ซึ่งไม่เหมือนกับ การเลี่ยงภาษีที่ถือเป็นสิ่งผิดกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของ การปิดบังรายได้ที่แท้จริงที่ต้องเสียภาษีนั่น การให้ข้อมูลทางด้านภาษีที่เท็จ หรือการหักค่าลดหย่อนทางภาษีที่ไม่ถูกต้องตามกระบวนการ หรือการกระทำอื่นใดก็ตามลักษณะทำนองเดียวกันเพื่อที่จะเลี่ยงภาษีดังกล่าวสำหรับบทลงโทษที่รุนแรงที่สุดของการเลี่ยงภาษีนั่น ในบางกรณีอาจถึงขั้นจำคุกได้

1.6 กระบวนการการวางแผนทางการเงิน

นักวางแผนทางการเงินคือผู้ที่มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในฐานะตัวกลาง โดยการแปลงเป้าหมายทางการเงินให้เป็นแผนปฏิบัติการ (action plan) ที่มีกระบวนการปฏิบัติเป็นขั้นเป็นตอนเพื่อใช้เป็นแนวทางที่นำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการ ทั้งนี้ การวางแผนทางการเงินที่กล่าวมาแล้วนั้น มีกระบวนการทั้งหมด 6 ขั้นตอน ตามรูปที่ 1-2 ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดตามที่จะกล่าวถึง ดังนี้

รูปที่ 1-2 ภาพรวมกระบวนการวางแผนทางการเงิน

1.6.1 สร้างและระบุมความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับคำปรึกษาและนักวางแผนการเงิน

การสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับคำปรึกษา เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญประการแรกที่ผู้วางแผนการเงินต้องพิจารณาถึง เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาให้ความร่วมมือในการเปิดเผยข้อมูล ทั้งข้อมูลของผู้รับคำปรึกษา ครอบครัว เป้าหมาย ข้อมูลการเงิน แหล่งเงินที่ผู้รับคำปรึกษามีอยู่ เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการจัดทำแผนการเงินเป็นไปอย่างใกล้ชิดเคียงตามเป้าหมายและความต้องการของผู้รับคำปรึกษามากที่สุด

ดังนั้นในขั้นตอนนี้ผู้วางแผนทางการเงินและผู้รับคำปรึกษาจะต้องมีความไว้วางใจ เปิดใจ และเข้าใจเป้าหมาย หน้าที่ ของทั้ง 2 ฝ่ายในการวางแผนอย่างชัดเจน ซึ่งนักวางแผนทางการเงินจะต้องใช้ความสามารถส่วนตัวในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเปิดเผยข้อมูลได้อย่างสบายใจ

การเข้าพบและพูดคุยกับผู้รับคำปรึกษาจะช่วยให้นักวางแผนทางการเงินสามารถประเมินเป้าหมายและความต้องการของผู้รับคำปรึกษา มองเห็นถึงปัญหาหรือโอกาสในการวางแผนการเงิน โดยการประเมินนักวางแผนการเงินอาจต้องสอบถามและพูดคุยถึงเรื่องอื่นที่นอกเหนือจากความต้องการทางการเงิน เพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายและความต้องการของผู้รับคำปรึกษาในสถานการณ์ต่างๆ นอกจากนี้ ในการเข้าพบผู้รับคำปรึกษาครั้งแรก ผู้วางแผนควรอธิบายให้ชัดเจนถึงบริการที่จะจัดการให้กับผู้รับคำปรึกษา ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย อีกทั้งควรระบุถึงขอบเขตและระยะเวลาของการให้บริการ และหากพบว่ามีปัญหาสามารถให้บริการได้ตรงกับความต้องการของผู้รับคำปรึกษา นักวางแผนการเงินควรยุติการให้บริการ เพื่อให้เสียเวลาแก่ผู้รับคำปรึกษามากเกินไป

1.6.2 รวบรวมข้อมูลและเป้าหมายทางการเงินของผู้รับคำปรึกษา

ก่อนกระบวนการวิเคราะห์ที่จะนำไปสู่การจัดทำแผนทางการเงินนั้น จะต้องมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องของผู้รับคำปรึกษาทั้งหมด เพื่อตรวจสอบสถานะภาพทางการเงินของผู้รับคำปรึกษา รวมไปถึงขีดความสามารถในการยอมรับความเสี่ยงของผู้รับคำปรึกษา ซึ่งข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น

- ข้อมูลทางการเงินซึ่งจะเป็นตัวที่แสดงให้เห็นถึงสถานะทางการเงินหรือสุขภาพทางการเงินของผู้รับคำปรึกษา
- ข้อมูลเชิงคุณภาพทั่วไป เช่น ข้อมูลประวัติส่วนตัว สุขภาพโดยรวมของผู้รับคำปรึกษา วิถีการดำเนินชีวิต ทศนคติในด้านการออมการลงทุนการยอมรับความเสี่ยง และความคาดหวังอื่นๆ ของผู้รับคำปรึกษา เป็นต้น

ความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลเป็นก้าวแรกที่จะนำไปสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ รายละเอียดของข้อมูล ความสำคัญ กระบวนการ และประเภทของข้อมูลจะได้กล่าวถึงต่อไปในบทที่ 4 การรวบรวมข้อมูลทางการเงินส่วนบุคคล

นอกจากนี้ นักวางแผนการเงินควรจะมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายทางการเงิน รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายทางการเงิน กรอบระยะเวลาที่ต้องการบรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวกับ

ผู้รับคำปรึกษา เนื่องจากเป้าหมายทางการเงินมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดทำหรือการวางแผนทางการเงิน คนส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าจะจำเป็นต้องตั้งเป้าหมายทางการเงินต่างๆ ที่เป้าหมายทางการเงินเป็นส่วนสำคัญอย่างมากในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นมีรายได้มากหรือน้อย เป็นลูกจ้างหรือเป็นเจ้าของกิจการ การกำหนดเป้าหมายทางการเงินเป็นเหมือนเข็มทิศที่จะช่วยให้เดินทางไปสู่ฐานะทางการเงินที่ดีขึ้นในอนาคตได้อย่างราบรื่น เป้าหมายทางการเงินจะเป็นตัวที่บอกถึงจุดมุ่งหมายที่ผู้รับคำปรึกษาต้องการ ซึ่งวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายทางการเงินของแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม พฤติกรรมการใช้ชีวิต สิ่งที่คาดหวังความต้องการหรือความจำเป็นของแต่ละบุคคล

หากขาดซึ่งเป้าหมายทางการเงินที่ดีและเหมาะสม เงินที่หามาได้ในปัจจุบันอาจจะหมดไปกับสิ่งไม่จำเป็น และส่งผลต่อฐานะการเงินในอนาคต เป้าหมายทางการเงินที่ดีช่วยให้มองเห็นภาพรวมในการบริหารเงินทั้งระยะสั้นและระยะยาว ทำให้สามารถวางแผนในการบริหารเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายทางการเงินที่ดีและเหมาะสมอาจเปลี่ยนชีวิตของคนหลายคนได้ทันที การกำหนดเป้าหมายทางการเงินที่ถูกต้องจึงสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต

ประเภทของเป้าหมายทางการเงิน

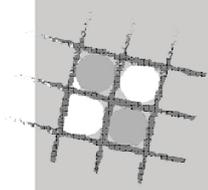
ประเภทของเป้าหมายทางการเงินโดยทั่วไป สามารถแบ่งตามระยะเวลาที่ต้องการบรรลุตามเป้าหมายทางการเงินดังกล่าวออกได้เป็น 3 ประเภท คือ เป้าหมายทางการเงินระยะสั้น เป้าหมายทางการเงินระยะกลาง และเป้าหมายทางการเงินระยะยาว ซึ่งแต่ละประเภทมีรายละเอียด ดังนี้

- เป้าหมายทางการเงินระยะสั้น มีระยะเวลาในการที่จะบรรลุตามเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ภายใน 3 ปี โดยส่วนใหญ่เป้าหมายทางการเงินระยะสั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองต่อความสะดวกรสบาย ต้องการให้ตนเองและครอบครัวมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น ต้องการมีรถคันใหม่ภายใน 2 ปี เป้าหมายทางการเงินระยะสั้นนี้ควรกำหนดให้พอเหมาะมิฉะนั้นจะกระทบต่อเป้าหมายทางการเงินในระยะยาวได้

จุดมุ่งหมายอีกอย่างของเป้าหมายทางการเงินระยะสั้นคือ การให้ผู้รับบริการได้เริ่มต้นกำหนดเป้าหมายทางการเงินที่ไม่ยากเกินไป และลงมือทำจนสำเร็จ อันจะส่งผลให้เกิดกำลังใจที่จะไปสู่เป้าหมายทางการเงินระยะกลางและระยะยาว

- เป้าหมายทางการเงินระยะปานกลาง เป็นการเตรียมการเพื่อที่จะไปสู่เป้าหมายทางการเงินระยะยาว เป้าหมายทางการเงินระยะกลาง มีระยะเวลาสำหรับการที่จะบรรลุตามเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ภายใน 3-7 ปี เป้าหมายทางการเงินระยะสั้นเน้นที่ความสุขสบายในปัจจุบัน ในขณะที่เป้าหมายทางการเงินระยะกลางเน้นที่การสร้างสินทรัพย์ อันจะก่อให้เกิดความมั่งคั่งเพิ่มพูนมากขึ้น และยังมีส่วนทำให้ชีวิตมีความสุขสบายมากขึ้นด้วย เช่น ต้องการมีบ้านเป็นของตัวเองภายในระยะเวลา 5 ปี เป็นต้น เป้าหมายทางการเงินระยะกลางนอกจากจะทำให้ชีวิตในอนาคตมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว ยังเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อไปสู่เป้าหมายทางการเงินในระยะยาวต่อไป

- เป้าหมายทางการเงินระยะยาว คือเป้าหมายทางการเงินที่สำคัญที่สุด แต่คนส่วนใหญ่มักจะละเลย อาจจะเพราะเป็นเรื่องไกลตัว หรือเพราะติดอยู่กับความสุขสบายในปัจจุบัน อีกทั้ง

เป้าหมายทางการเงินระยะยาวยังเห็นผลช้าไม่ทันใจ เป้าหมายทางการเงินระยะยาวเป็นเป้าหมายทางการเงินที่ยาวกว่า 7 ปี

เพื่อให้เห็นภาพความสำคัญของเป้าหมายทางการเงินระยะยาว ลองจินตนาการว่า ชายคนหนึ่งทำงานอยู่กับบริษัทที่มั่นคง มีรายรับมากเพียงพอ ถึงแม้จะไม่มีเงินเหลือเก็บแต่ก็มีเงินเดือนใช้ทุกเดือน อาชีพการงานก้าวหน้า ได้เลื่อนตำแหน่งด้วยความสามารถทุกปี แต่อยู่มาวันหนึ่ง ประสบอุบัติเหตุทำให้ไม่สามารถทำงานได้อีกต่อไป ที่ผ่านมาก็ไม่เคยทำประกัน ไม่เคยวางแผนทางการเงินในอนาคต ไม่เคยลงทุน ไม่เคยศึกษาหาความรู้แขนงอื่นเพิ่มเติม ลองนึกภาพดูว่าหากเป็นเช่นนี้ ชีวิตที่เหลือจะเป็นอยู่อย่างไร

เป้าหมายทางการเงินระยะยาวจึงสำคัญมาก ที่ไม่ควรจะละเลยและทุกคนควรที่จะมีการจัดทำและปฏิบัติตามแผนทางการเงินในระยะยาวดังกล่าวอย่างเคร่งครัด เพื่อที่จะได้มีชีวิตในบั้นปลายภายหลังเกษียณอายุอย่างมีความสุข เพราะในช่วงเวลาดังกล่าวจะเป็นช่วงที่ไม่มีรายได้เข้ามาแล้ว ในขณะที่รายจ่ายยังมีอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายจ่ายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลและดูแลสุขภาพเมื่อมีอายุมากขึ้น นอกจากนี้ผู้สูงอายุบางท่านยังมีภาระค่าใช้จ่ายที่จะต้องดูแลลูกหลานหรือผู้อยู่ในอุปการะคนอื่น ๆ ที่ยังไม่สามารถตั้งตัวได้อีกด้วย และเมื่ออายุมากขึ้น ร่างกายอ่อนล้าลง หากยังต้องทำงานหนักเหมือนเดิม ทำที่สุดแล้วร่างกายก็จะรับไม่ไหว ดังนั้น การกำหนดเป้าหมายทางการเงินระยะยาวที่ดีจะทำให้ชีวิตหลังเกษียณอายุมีความเป็นอยู่อย่างสุขสบาย

ลักษณะของเป้าหมายทางการเงินที่ดี

การกำหนดเป้าหมายทางการเงินไม่ใช่เรื่องทำเล่นๆ ให้พอผ่านไป แต่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป้าหมายทางการเงินที่ดีจะนำพาให้ผู้รับบริการมีฐานะทางการเงินที่มั่นคง ทั้งนี้ก่อนที่จะกล่าวถึงลักษณะของเป้าหมายทางการเงินที่ดีนั้น จะขอให้พิจารณาตัวอย่างและข้อสังเกตของการกำหนดเป้าหมายโดยทั่วๆ ไปในแต่ละตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1-1 “จะไปเที่ยว”

ข้อสังเกต: เข้าใจว่าไปเที่ยว แต่ไปเที่ยววันไหน

ตัวอย่างที่ 1-2 “จะไปเที่ยวในวันหยุดปีใหม่นี้”

ข้อสังเกต: รู้แล้วว่าเมื่อใด แต่ยังไม่รู้ว่าไปเที่ยวที่ไหน

ตัวอย่างที่ 1-3 “จะไปเที่ยวทะเลในวันหยุดปีใหม่นี้”

ข้อสังเกต: ทะเลที่ไหน มีทะเลมากมายหลายที่

ตัวอย่างที่ 1-4 “จะไปเที่ยวเกาะเสม็ดในวันหยุดปีใหม่นี้”

ข้อสังเกต: ชัดเจนขึ้น แต่ยังไม่ชัดรายละเอียด เช่นไปกับใคร เดินทางอย่างไร พักที่ไหน ค่าใช้จ่ายเท่าใด

จากตัวอย่างที่กล่าวมาในเบื้องต้นจะเห็นได้ว่าเป็นเป้าหมายที่ไม่ดี มีความคลุมเครือขาดความชัดเจน ในขณะที่เป้าหมายที่ดีจะมีคุณสมบัติ คือ ต้องเป็นเป้าหมายที่มีความชัดเจน โดยในส่วนของเป้าหมายทางการเงินที่ดีนั้นนอกจากจะต้องมีความชัดเจนแล้วยังจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. **อะไร (What)** เป้าหมายทางการเงินดังกล่าวคืออะไร ซึ่งจะต้องเป็นรูปธรรมที่สามารถระบุได้เพื่อให้เกิดความชัดเจนทั้งต่อผู้ให้คำปรึกษาและผู้ขอรับคำปรึกษา เช่น ต้องการมีรถยนต์ ต้องการมีบ้าน ต้องการมีเงินทุนการศึกษาสำหรับบุตร หรือต้องการเดินทางท่องเที่ยวรอบโลก

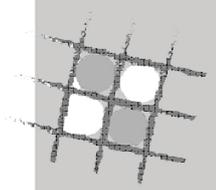
2. **เท่าใด (How Much)** เมื่อทราบว่าเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการคืออะไร จำเป็นที่จะต้อง มีข้อมูลเพิ่มเติมว่าในการที่จะบรรลุตามเป้าหมายหรือให้ได้ในสิ่งที่ต้องการดังกล่าวจำเป็นที่จะต้อง มีต้นทุนหรือต้องใช้เงินจำนวนเท่าใด เพื่อที่จะได้ชัดเจนของเป้าหมายทางการเงินให้แคบลงไปในรายละเอียดมากขึ้น เช่น ต้องการมีรถยนต์ที่มีราคาเท่าไร ต้องการบ้านราคาเท่าไร ต้องการทุนการศึกษาสำหรับบุตรจำนวนเท่าไร หรือการเดินทางท่องเที่ยวรอบโลกจำเป็นจะต้องใช้เงินจำนวนเท่าไร

3. **เมื่อใด (When)** เป้าหมายทางการเงินใดๆ ก็ตามถ้าขาดซึ่งกรอบของเวลามาเป็นตัวกำหนดเป้าหมายทางการเงิน ดังกล่าวก็จะเป็นเป้าหมายที่เลื่อนลอย ไม่มีจุดจบสามารถเลื่อนออกไปได้ตลอดเวลา ดังนั้นในทุกๆ เป้าหมายทางการเงินจะต้องมีองค์ประกอบของเวลามาเป็นตัวกำหนดว่าต้องการให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการเมื่อไหร่ เช่น ต้องการมีรถยนต์ราคาเท่าไรภายในระยะเวลากี่เดือน กี่ปี ต้องการมีบ้านราคาเท่าไรในระยะเวลากี่ปี ต้องการทุนการศึกษาสำหรับบุตรจำนวนเท่าไร เมื่อไหร่ หรือการเดินทางท่องเที่ยวรอบโลกจำเป็นจะต้องใช้เงินจำนวนเท่าไรและต้องการเดินทางเมื่อไหร่

เป้าหมายทางการเงินที่ดี นอกจากจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการตามที่กล่าวมาแล้ว ยังจะต้องมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

1. **เป้าหมายทางการเงินดังกล่าวจะต้องสมเหตุสมผลและอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้** ภายใต้ง่อนไขหรือสถานการณ์ทางการเงินของแต่ละบุคคล ซึ่งจะต้องมีการประเมินสถานะทางการเงินของผู้ขอรับคำปรึกษาทั้งในปัจจุบันและคาดการณ์ในอนาคตที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางที่ดีและไม่ดีด้วย ทั้งนี้ เป้าหมายทางการเงินอาจจะติดขัดด้วยเหตุไม่คาดฝันหลายอย่างที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น มีลูกทำให้มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น, ต้องซ่อมแซมบ้าน, ต้องซื้อรถใหม่แทนที่รถคันเดิมที่ใช้นานแล้ว การกำหนดเป้าหมายทางการเงินที่เป็นไปได้จริงจึงต้องคำนึงถึงเหตุไม่คาดฝันที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

2. **ต้องเป็นเป้าหมายทางการเงินที่เหมาะสม** ที่ผู้รับคำปรึกษาสามารถทำได้โดยไม่ต้องรับแรงบีบบังคับจนเกินพอดี และไม่ต้องฝืนใจทำเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายนั้น ทั้งนี้ การกำหนดเป้าหมายทางการเงินบางครั้งอาจสวนทางกับวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษา จนทำให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปภาพรวมแล้วอาจทำให้ฐานะทางการเงินดีขึ้น แต่ถ้าต้องแลกด้วยความรู้สึกอึดอัดหรือปัญหาภายในครอบครัว เป้าหมายทางการเงินดังกล่าวถึงแม้จะเป็นเป้าหมายทางการเงินที่ดี แต่ไม่ใช่เป้าหมายทางการเงินที่เหมาะสม เพราะในท้ายที่สุดผู้รับคำปรึกษาอาจไม่สามารถไปถึงเป้าหมายทางการเงินนี้ได้ เช่น ผู้รับบริการต้องการขยับขยายไปอยู่บ้านหลังใหญ่ขึ้นในเมือง จึงกำหนดเป้าหมายทางการเงินว่าจะต้องดาวน์บ้านหลังใหญ่และหาเงินมาผ่อนชำระให้ได้ เมื่อกำหนดเป้าหมายแล้วพบว่าต้องหาเงินเพิ่มขึ้น 2 เท่า

ทุกเดือน ทำให้ต้องทำงานหนักมากขึ้น ส่งผลให้ความผูกพันภายในครอบครัวลดลง เกิดความเครียดภายในครอบครัว เป้าหมายทางการเงินที่ดีเพื่ออนาคตของครอบครัวของผู้รับคำปรึกษาท่านนี้อาจจะไม่ใช่เป้าหมายทางการเงินที่เหมาะสมก็เป็นได้

ตัวอย่างที่จะกล่าวถึงในลำดับต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของเป้าหมายทางการเงินที่ไม่ดีมีความคลุมเครือ ขาดความชัดเจน ขาดองค์ประกอบที่จำเป็น

ตัวอย่างที่ 1-5 “นาย ยงยศ ต้องการซื้อรถยนต์หนึ่งคัน”

ข้อสังเกต: ความต้องการทางการเงินของ นาย ยงยศ มีจุดบกพร่องที่สำคัญ คือ ความต้องการทางการเงิน ดังกล่าว มีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน และขาดรายละเอียด ดังนี้ ถึงแม้ว่า นายยงยศ จะบอกถึงความต้องการทางการเงิน ว่าต้องการอะไร แต่มิได้ระบุลงไปว่าสิ่งที่ต้องการนั้นมีมูลค่าทางการเงินเท่าใด เนื่องจากรถยนต์มีหลายยี่ห้อ หลายรุ่น ซึ่งมีราคาแตกต่างกันไป และต้องการที่จะบรรลุตามเป้าหมายทางการเงิน หรือต้องการได้รถยนต์คันดังกล่าวเมื่อใด

ดังนั้น ในขั้นตอนของการกำหนดเป้าหมายทางการเงินนี้ ผู้ให้คำปรึกษาทางการเงินจะต้องมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการสอบถาม ให้ความรู้ ให้คำปรึกษาและช่วยสนับสนุนในการกำหนด จัดทำ และแก้ไขเป้าหมายทางการเงินของผู้ขอรับคำปรึกษาเพื่อให้ได้เป้าหมายทางการเงินที่ดี มีความชัดเจน มีรายละเอียด เป็นรูปธรรม อยู่ในวิสัยที่จะเป็นไปได้ภายใต้กรอบเวลาที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้การจัดทำแผนทางการเงินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากตัวอย่างความต้องการทางการเงินของ นาย ยงยศ ที่ปรึกษาทางการเงินควรที่จะเข้ามามีบทบาทในการซักถาม เพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของ นาย ยงยศ อันจะนำมาซึ่งเป้าหมายทางการเงินที่ชัดเจน และมีลักษณะที่ดี ตามตัวอย่างที่ 1-6 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1-6 “ต้องการซื้อรถยนต์ ราคาไม่เกิน 1.3 ล้านบาท ภายในระยะเวลา 2 ปี”

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าในการกำหนดเป้าหมายทางการเงินที่ดี จึงควรมียึดกรอบตามหลักการของ SMART ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- Specific : **ชัดเจน** รู้ว่าต้องการอะไร
- Measurable : **วัดผลได้** รู้ว่าใกล้จะบรรลุเป้าหมายแล้วหรือยัง
- Achievable : **ทำสำเร็จได้** รู้ว่าจะทำอะไรให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้
- Realistic : **สามารถบรรลุผลได้** ตั้งเป้าหมายอย่างสมเหตุสมผล และสามารถทำให้เกิดผลขึ้นจริงได้
- Time-bound : **มีกำหนดเวลา** มีกำหนดเวลาที่ชัดเจน แน่นนอน

1.6.3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถานภาพทางการเงิน

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นอีกหนึ่งกระบวนการที่มีบทบาทและมีผลอย่างมากต่อการจัดทำแผนทางการเงิน ทั้งนี้ความถูกต้องและความแม่นยำของการวิเคราะห์ข้อมูลจะมีผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของแผนทางการเงินและการให้คำปรึกษาแก่ผู้รับคำปรึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น จะต้องวิเคราะห์ทั้งในส่วนของคุณภาพทางการเงินเพื่อพิจารณาถึงความเข้มแข็งทางการเงินและตรวจสอบปัญหาทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและในอนาคตซึ่งจะเป็นดัชนีชี้ให้เห็นถึงศักยภาพหรือความเป็นไปได้ ในการที่จะบรรลุตามเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพจะชี้ให้เห็นถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อการบรรลุตามเป้าหมายทางการเงิน ที่ผู้รับคำปรึกษามีโอกาสที่จะต้องพบเพื่อที่จะได้หามาตรการมารองรับหรือจัดการกับความเสี่ยงดังกล่าว ทั้งนี้ เรื่องการวิเคราะห์ข้อมูลจะได้กล่าวถึงอย่างละเอียดต่อไปใน บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

1.6.4 การจัดทำและนำเสนอแผนทางการเงิน

ในการจัดทำและนำเสนอแผนทางการเงินสามารถแบ่งกระบวนการออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

- *ประเมินทางเลือกของแผนทางการเงินทั้งหมดที่มี* ผลจากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในกระบวนการที่ 2 และ 3 ทำให้สามารถประเมินถึงสถานะทางการเงินในปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษาทางการเงินได้ และเมื่อนำมาพิจารณาควบคู่ไปกับเป้าหมายทางการเงินของผู้รับคำปรึกษาในกระบวนการที่ 1 จะนำไปสู่การจัดทำแผนทางการเงินเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับคำปรึกษา ทั้งนี้แนวทางในการบรรลุตามเป้าหมายทางการเงินที่วางไว้ อาจจะมีได้หลายแนวทางหรือมีทางเลือกที่จะสามารถใช้แผนทางการเงินได้มากกว่าหนึ่งทางเลือกหรือมากกว่าหนึ่งแผนเพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถบรรลุตามเป้าหมายทางการเงินที่ได้อ้างไว้

- *พัฒนาแผนการเงิน* จากทางเลือกของแผนทางการเงินทั้งหมดที่มี ผู้จัดทำแผนมีหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาถึงข้อดี ข้อเสีย และข้อจำกัดของแต่ละแผนทางการเงินที่พัฒนาขึ้นมาและนำเสนอให้แก่ผู้รับคำปรึกษาเพื่อประกอบการพิจารณา ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับเงื่อนไขหรือข้อจำกัดเฉพาะที่มีของผู้รับคำปรึกษา อันจะนำมาซึ่งแผนทางการเงินและแผนปฏิบัติการ ที่เหมาะสมต่อดัวของผู้รับคำปรึกษาที่สุด ทั้งนี้แผนทางการเงินดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการทางการเงินที่ตั้งไว้ภายใต้ข้อสมมติฐานและข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมด

- *นำเสนอแผนการเงินต่อผู้รับคำปรึกษา* ในขั้นตอนนี้ผู้แนะนำการวางแผนทางการเงินมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญที่จะต้องนำเสนอแผนทางการเงินที่ได้มีการคัดเลือกแล้วเพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถเข้าใจถึงสถานะทางการเงินในปัจจุบันของผู้รับคำปรึกษา ข้อสมมติฐาน รายละเอียดและขั้นตอน ข้อดีและข้อจำกัด ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลกระทบของแผนทางการเงินดังกล่าวที่จะช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายและความต้องการทางการเงินที่ต้องการได้ ในขณะที่เดียวกันจะต้องมีการอธิบายเพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อมต่างๆ เช่น เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางด้านครอบครัว และหน้าที่